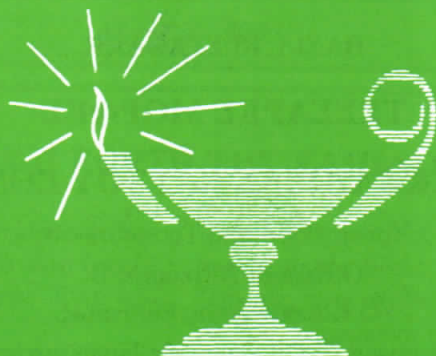

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

◆ ΠΑΣΧΑ Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ (Γ.Β.Μ.)	137
◆ Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ (Καθηγ. Παναγ. Γ. Νικολοπούλου)	139
◆ Ο ΨΥΧΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΑΡΗΚΟΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΕΕΤΗΟΒΕΝ (Καθηγ. Βασιλ. Κουτσιμπέλα)	146
◆ ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (Ιωάν. Ν. Παπαμιχαλάκη)	149
◆ «ΕΛΘΩΝ ΕΥΗΓΓΕΛΙΣΑΤΟ ΕΙΡΗΝΗΝ ΥΜΙΝ ΤΟΙΣ ΜΑΚΡΑΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΓΓΥΣ» (Ι. Γ. Κατσομήτρου)	156
◆ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΟΙ ΕΝΔΟΞΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ (Πανορμίτη)	157
◆ ΣΧΟΛΙΑ (Β. Κ. Σταθάκη)	158
◆ ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ (Καθηγητού Χρήστου Γιαμιδριά)	160
◆ ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (Χ.Γ.)	161
◆ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τομ. Ένημερώσεως τής Χ.Ε.Ε.)	162
◆ ΙΩΣΗΦ Ο ΑΠΟ ΑΡΙΜΑΘΑΙΑΣ (Ποίημα Εὐαγγελίας Παπαχρήστου-Πάνου)	164
◆ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	165
◆ Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (Α.Γ.)	167

ΕΤΟΣ 66ον

ΜΑΪΟΣ 2003

ΑΡΙΘ. 641

€ 0,90

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

Χρῦσανθος ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος

Ὁ Κύπρου Μακάριος Β΄

Ὁ Κασσανδρείας Εἰρηναῖος

Ἰωακείμ Γ΄ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ε. Ν. ΜΟΣΧΟΥ

ΤΟΜΑΣ ΣΤΕΡΝΣ ΕΛΙΟΤ

Τὸ ἀληθινό του πρόσωπο καὶ

ὁ συμβολισμὸς τοῦ ἔργου του

ΔΗΜ. Λ. ΒΑΛΛΗΝΔΡΑ

Δρος Ποινικῶν ἐπιστημῶν

Ἐπιτίμου Δικηγόρου

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»

Καρότυπη 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210 32 21 283

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Έτος 66ον

ΜΑΪΟΣ 2003

Άριθ. 641

ΠΑΣΧΑ Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ

«Ἡ ἀδικία ἐπικρατεῖ. Τὸ μῖσος κυβερνᾷ. Ὁ πόλεμος βρυχᾷται. Τὸ αἷμα βοᾷ ἐκ τῆς γῆς. Τὸ καθετὶ καταρρέει. Ἐνας κόσμος ἀργοπεθαίνει!»

Ἡ κραυγὴ τῆς στείρας λογικῆς, τῆς ἀπαισιοδοξίας δηλητηριάζει καθημερινὰ τὴ ζωὴ μας. Τὸ φάσμα τῆς ἀπελπισίας, σὰν ὄρνιο τρομερὸ, πλαταγίζει πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας καὶ προκαλεῖ ἀνατριχίλα μὲ τοὺς ἀπαίσιους κρωγμούς του. Ἐνας κόσμος ἀργοπεθαίνει ἀπὸ τὴν ἀνησυχία, τὴν ἀβεβαιότητα, τὸ φόβο, τὴν ἀπειλή, τὴν ἀγωνία καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ἀπελπισία.

Ἐνας κόσμος ἀργοπεθαίνει! Τὶ φοβερό, Θεέ μου! Ὁ ἄνθρωπος τῶν διαστημικῶν πτήσεων νὰ ζῆ φυλακισμένος μέσα στὴ σκοτεινὴ σπηλιὰ τῆς ἀπελπισίας, «ὡς ἐλπίδα μὴ ἔχων καὶ ἄθεος ἐν τῷ κόσμῳ!» (Ἐφεσ. β' 12). Νὰ ζῆ μὲ χίλιες ψεύτικες ἐλπίδες, ἀλλὰ χωρὶς τὴν ἀληθινὴ ἐλπίδα σὲ Σένα τὸν Σταυρωθέντα καὶ Ἀναστάνα Θεό. Καὶ ὅμως ὁ κόσμος αὐτὸς τις ἅγιες τοῦτες ἡμέρες ἀκούει καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸν χαρμόσυνο χαιρετισμὸ τῆς νίκης: Χριστὸς Ἀνέστη!

Γιατὶ ὅμως τὴν κραυγὴ αὐτὴ τῆς νίκης καὶ τοῦ θριάμβου νὰ τὴν προφέρουν μηχανικὰ τὰ χεῖλη καὶ νὰ μὴ τὴν τραγουδάει ἡ καρδιὰ σὰν νικητήριο παιάνα λυ-

τρωτικῆς χαρᾶς; Ἄν τὸ φῶς ποὺ ξεπήδησε ἀπὸ τὸν ἄδειο τάφο φώτιζε καὶ τὴ ζωὴ μας, τότε σταθερὰ θὰ ἦταν τὰ βήματά μας, χαρούμενη ἡ πορεία μας, φυγαδευμένα τὰ σκοτάδια τῆς ἀνησυχίας, φωτεινὸ τὸ μέλλον μας.

Χριστὸς Ἀνέστη! Δὲν εἶναι μιὰ εὐχή. Εἶναι ἓνα μήνυμα χαρᾶς καὶ ἐλπίδας, «ὡς ἄσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. στ' 4).

Χριστὸς Ἀνέστη! Ὁ Χριστὸς εἶναι νικητής. Εἶναι ζωντανός. Ζῆ ἀνάμεσά μας, μέσα μας. Νικητὴς ὁ Χριστός, νικητὴς καὶ οἱ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ Πάσχα εἶναι ἡ εορτὴ τῆς ἐλπίδας, τῆς χαρᾶς, τῆς νίκης. Ὅχι μιᾶς νίκης ἀμφίβολης, προσωρινῆς. Μιᾶς νίκης ὀριστικῆς. Ὁριστικὴ ἡ ἦττα τοῦ κακοῦ, τῆς ἁμαρτίας, τοῦ θανάτου. Ὁριστικὴ ἡ νίκη τοῦ καλοῦ, τῆς ἀρετῆς, τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ «Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει» (Ρωμ. στ' 9). Κι ἐμεῖς «εἰ σύμφυτοι γεγονάμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα» (Ρωμ. στ' 5).

Κύριε, οἱ ἄνθρωποι τοῦ μίσους Σὲ

σταύρωσαν. Ἐσὺ ὅμως ἀναστήθηκες. Οἱ ἄνθρωποι ἐξακολουθοῦν σὲ κάθε ἐποχὴ νὰ Σὲ θανατώνουν μὲ τὴν ἁμαρτία. Ἐσὺ ἀνθίστασαι κάθε φορὰ μέσα στὶς ψυχὲς μὲ τὴ μετάνοια. Ἡ ἀθεΐα Σὲ δολοφονεῖ μέσα στὶς ψυχὲς, θέλει νὰ Σὲ κρατᾷ μέσα στὸν τάφο τῆς ἀμφιβολίας, τῆς ἀρνήσεως, τῆς ἀπιστίας. Ἡ πίστη βλέπει κενὸ τὸν τάφο, συναντᾷ σὲ κάθε τῆς βῆμα Σὲ τὸν Ἄνασταντα καὶ ἀναφωνεῖ «ὁ Κύριος μου καὶ ὁ Θεός μου». Ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ ἀπογοήτευση βλέπουν τὸ θρίαμβο τοῦ κακοῦ νὰ ὀλοκληρῶνεται πάνω στὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ. Ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα ἀτενίζει πίσω ἀπὸ τὸν Γολγοθᾶ τὶς φωτεινὲς ἀνταύγειες τῆς λαμπροφύρου Ἄναστάσεως. Προσωρινὸς εἶναι πάντα ὁ θρίαμβος τοῦ κακοῦ. Οἱ ἀρνητὲς τῆς Ἄναστάσεως τρέμουν τὸν θάνατο. Οἱ υἱοὶ τῆς Ἄναστάσεως ἀντικρίζουν τὸν θάνατο διὰ μέσου Σοῦ τοῦ Ἄνασταντος καὶ πανηγυρίζουν: «*Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;*» (Α΄ Κορ. ιε΄ 55).

Καὶ ὅμως, Κύριε, οἱ ἄνθρωποι ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ συνθλίβωνται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀπαισιοδοξίας. Καὶ δὲν καταλαβαίνουν, πὼς ἡ ζωὴ χωρὶς Ἐσένα εἶναι σκοτεινὴ, χωρὶς νόημα. Ὁ θάνατος, χωρὶς τὴν Ἀνάστασίν Σου, εἶναι τὸ θλιβερὸ τέρμα, τὸ σκοτεινὸ ἀδιέξοδο, ὁ βράχος πάνω στὸν ὁποῖο συντρίβονται ὅλες οἱ προσδοκίαι μας. Τί νόημα μπορεῖ νὰ ἔχει μιὰ ζωὴ ποὺ τερματίζει σ' ἓνα παγερὸ μνημα; Γιατί νὰ ζῆ κανεὶς, ὅταν ὅλοι οἱ εὐγενικοὶ πόθοι, οἱ ὑψηλοὶ ὄραματισμοί, τὰ ὁμορφα σχέδια, οἱ προοπτικὲς μας κατασταλάζουν στὸ χῶμα;

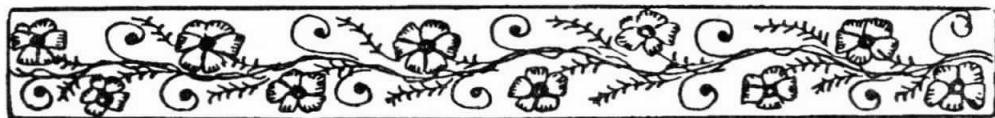
Ἄλλ' ὄχι, ἀναστημένε Χριστέ μας. Ἡ καρδιὰ τῶν πιστῶν παιδιῶν Σου ἐξακολουθεῖ καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ τραγουδά,

σὺν πανευφρόσυνο πουλί, τὴ μεγάλη χαρὰ τῆς, γιατί Σὺ ὁ παντοδύναμος Κύριος συνέτριψες τὰς χαλκὰς πύλας τοῦ Ἄδου, φώτισες τὰ μνημάτα καὶ τὶς καρδιές, νίκησες τὸν θάνατο καὶ μᾶς χάρισες τὴ ζωὴ, τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς.

Ἡ αἰσιοδοξία μας, μετὰ τὴν Ἀνάστασίν Σου, δὲν εἶναι ἀνεδαφικὴ. Εἶναι ψηλαφητὴ. Δὲν γνωρίζει διαψεύσεις. Στηρίζεται ὄχι σὲ φροῦδες ἐλπίδες καὶ ἀπατηλὰ ὄνειρα, ἀλλὰ σὲ Σένα τὸν αἰώνιο Νικητὴ. Σὲ Σένα ποὺ διεκήρυξες: «**Ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου**» (Ἀποκάλυψ. α΄ 17 - 18). Ξέρουμε τώρα πιά, πὼς ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέρμα τῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ μιᾶς νέας ζωῆς. Δὲν εἶναι ἡ μελαγχολικὴ δύση. Εἶναι ἡ χαρωπὴ ἀνατολή. Δὲν εἶναι ἀδιέξοδος. Εἶναι ἐξοδος ἀπὸ τὴ γῆ τῆς δουλείας στὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Δὲν εἶναι τὸ ἀφιλόξενο πέλαγος ποὺ τὸ χτυποῦν λυσσαλέα τὰ κύματα. Εἶναι τὸ γαληνευμένο λιμάνι ποὺ δέχεται φιλόξενο ὅλους καὶ τοὺς θαλασσοδαρμένους ναυαγούς. Δὲν εἴμαστε τὰ σκουλήκια ποὺ χάνονται στὸ χῶμα. Εἴμαστε οἱ χρυσοφτερές χρυσαλίδες ποὺ μεταμορφώνονται.

Κάνε, Κύριε, τὴ ζωὴ μας νὰ μεταμορφῶνεται διαρκῶς, νὰ ἀνθίξῃ καὶ νὰ καρποφορῇ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς λαμπροφύρου Ἄναστάσεώς Σου. Μονάχα ἔτσι παίρνει νόημα, πλουτίζεται καὶ ἐπεκτείνεται πέρα ἀπὸ τὰ περιορισμένα γήινα ὄρια, στὴν ἀτέρμονα αἰωνιότητα. Ἔτσι δὲν ζοῦμε πιά τὴ χαμοζωὴ τοῦ ἔρπετου, ἀλλὰ τὴν αἰθέρια ζωὴ τοῦ ἀετοῦ, ἀληθινοὶ «υἱοὶ τῆς Ἀναστάσεώς» Σου.

Γ. Β. Μ.

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ

29η Μαΐου, τόσα ἔτη μετὰ τὴν Ἰλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς σήμερον διὰ νὰ τιμήσωμεν τοὺς ἥρωας ὑπερασπιστὰς τῆς Πόλεως καὶ νὰ ψάλωμεν τὸ μνημόσυνόν των.

Δὲν μᾶς ἐκάλεσεν ἐδῶ κάποια σκέψεις φανατισμοῦ ἢ ἀναξέσεως πληγῶν, παροτρύνσεων ὑπερφιάλων ἢ ἀντιθέτως κλαυθμοῦ καὶ θρήνων οδύνης, στεναγμοῦ, ἀπογοητεύσεων καὶ ἀπελπισίας. Καθῆκον ἱερὸν ἐπιτελοῦμεν ἔναντι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐστάθησαν γενναῖοι ὑπερασπισταὶ Πόλεως ἱερᾶς καὶ μεγάλης. Χρέος δικαιοσύνης μᾶς ἐπιβάλλει τὴν ἀνάμνησιν τῆς θυσίας ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὡς ἡγέται ἐπρωτοστάτησαν, ὡς ἀνώνυμος λαὸς ἠκολούθησαν, ἀγωνιζόμενοι ὑπερασπίζοντες τείχη, Πόλιν, ἱερά, ἰδέας, παραδόσεις καθὼς καὶ οἰκείους, φίλους, γέροντας, ἀσθενεῖς, τέκνα.

Διότι εἶχαν ἀποφασίσει νὰ ἀγωνισθοῦν. Ἀπὸ τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον καὶ τὸν μεγαδοῦκα Λουκᾶν Νοταρᾶν καὶ τοὺς ἀξιωματούχους καὶ τοὺς ξένους συναγωνιστὰς ἕως τὸν ταπεινότερον λαϊκόν, κληρικόν καὶ μοναχόν.

Ἡ πρόκλησις τοῦ Μωάμεθ ἐφαίνετο λογική. Ἀποστέλλει ὁ σουλτᾶνος Μωάμεθ ὁ Β΄ πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον τὸν βασιλέα, τὸν Παλαιολόγον, μήνυμα νὰ τοῦ παραδώσῃ τὴν Πόλιν. Νεώτατος τὴν ἡλικίαν ὁ σουλτᾶνος, ἰκα-

νώτατος εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν διοίκησιν, πείσμων καὶ φιλόδοξος, πεπαιδευμένος ἐπὶ πλεόν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἡρεμήσῃ ὅσον βλέπει τὴν Πόλιν Χριστιανικήν· «Τὴν πᾶσαν νύκτα διεβίβασε τὸ προσκεφάλαιόν του ἀπὸ τῆς μιᾶς γωνίας τοῦ κοιτῶνός του εἰς τὴν ἄλλην, ἀνακλινόμενος καὶ ἐξεγειρόμενος, ἄγρυπνος, ποθῶν τὴν Πόλιν». «Δὲν ἠμπορῶ νὰ ὀπισθοχωρήσω», δηλώνει εἰς τὸν Κωνσταντῖνον. *Ἡ τὴν Πόλιν λαμβάνω ἢ ἡ Πόλις λαμβάνει με ἢ ζῶντα ἢ τεθνεῶτα.* «Ἐὰν μὲν θέλῃς», λέγει εἰς τὸν Κωνσταντῖνον, «νὰ ἀναχωρήσῃς εἰρηνικῶς ἀπὸ τὴν Πόλιν, σοῦ δίδω τὴν Πελοπόννησον, εἰς τοὺς ἀδελφούς σου ἄλλας ἐπαρχίας καὶ θὰ εἴμεθα φίλοι. Ἐὰν ὄχι, θὰ εἰσέλθω μὲ πόλεμον, θὰ σφάξω τοὺς ἄρχοντας καὶ ἐσέ, θὰ αἰχμαλωτίσω ὅλον τὸν λαόν. Δι' ἐμέ ἡ Πόλις ἀρκεῖ κενή» (Δούκας). Καὶ ἐπαναλαμβάνει ἐμφαντικώτερον εἰς τὸν Κωνσταντῖνον· «Θέλεις νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν Πόλιν καὶ νὰ ἀπέλθῃς, ὅπου θέλεις, μὲ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὰ ὑπάρχοντά των ἢ θέλεις νὰ ἀντισταθῇς ὁπότε θὰ χάσῃς μαζί μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὰ πάντα, σὺ καὶ οἱ δικοί σου, ὁ δὲ λαὸς αἰχμάλωτος θὰ διασπαρῇ εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς; (Δούκας).

Πράγματι ἡ πρόκλησις τοῦ σουλτᾶνου ἦταν λογική. Διὰ τὰ μέτρα του. Ὅμως ὄχι καὶ διὰ τὸ ὕψος τοῦ Κωνσταντῖνου τοῦ Παλαιολόγου καὶ τῶν

πολιορκουμένων εις την Πόλιν. Διά τουτο ή απάντησις των είναι άρνητική. Άνθίστανται εις τόν πειρασμόν νά διασώσουν τούς έαυτούς των και τά υπάρχοντά των και νά διασφαλίσουν μόνον την ζωήν του λαού.

Η απάντησις του Κωνσταντίνου και της Συγκλήτου είναι σαφής: Ζητεί από τόν σουλτάνον νά συζηήσουν ειρηνικώς, όπως συνέζων και οι πατέρες του, οι όποιοι έθεώρουν τούς βασιλείς του Βυζαντίου ως πατέρας, την δέ Κωνσταντινούπολιν είχαν ως πατρίδα και εις αυτήν κατέφευγον διά νά σωθούν. *Τό δέ την Πόλιν σοι δοῦναι οὔτ' έμόν έστιν οὔτ' άλλου τών κατοικούντων έν ταύτη κοινή γάρ γνώμη πάντες αυτοπροαιρέτως άποθανούμεν και ού φεισόμεθα της ζωής ήμών* (Δούκας).

Εις την φιλόζων πρόκλησιν του Μωάμεθ ό Κωνσταντίνος απαντά με μίαν άλλην πρόκλησιν, την αξιοπρέπειαν του χρέους.

Με την απάντησιν του Κωνσταντίνου του Παλαιολόγου διακόπτεται ό διάλογος και επαναρχίζει ό άγών, ό πόλεμος. Έπί έβδομάδες, από την 6ην Άπριλίου ιδιαιτέρως, περίξ των τειχών συνάπτεται λυσσώδης άγών.

Ό Μωάμεθ ό Β' όρέγεται την Κωνσταντινούπολιν και δέν του άρκούν αι μέχρι τουδε κατακτήσεις. Όρέγεται την Πόλιν «μεγάλην και πολυάνθρωπον, βασίλειον τών πάλαι Ρωμαίων», ή όποία εφθασεν εις τό άκρότατον ευδαιμονίας και τύχης και δόξης, ή όποία έγινε κεφαλή όλης της οικουμένης. Έπιθυμεί την Πόλιν, διότι τό κλέος της τό οικουμεικόν θα προσδώση εις τόν κατακτητήν επίσης ανάλογον κλέος. Άκόμη διότι ή κατοχή της Πόλεως θα άνοιξη την θύραν διά περαιτέρω κατακτήσεις.

Άλλά διά τόν σουλτάνον ή Πόλις δέν έχει μόνον δόξαν, κλέος, ιστο-

ρίαν. Έχει πλούτον, πολύν και παντοδαπόν, έχει άνδρας αγαθούς, γυναίκας πλείστας και καλλίστας, νέας και ώραιότητας και εύγενείς, και παίδας πλείστους και καλλίστους, και ναούς και δημόσια οικήματα και οικίας λαμπράς και κήπους. Όλα αυτά ό Μωάμεθ τά όρέγεται και συγχρόνως τά παραχωρεί εις τόν στρατόν του προκειμένου νά άποκτήση την Πόλιν. Τά προσφέρει εις διαρπαγήν και λείαν. Όσοι επιβιώσουν θα αιχμαλωτίσουν, θα διαρπάξουν, θα άποκτήσουν τά της Πόλεως. Όσοι πάλιν σκοτωθούν δηλώνει ότι, σύμφωνα με τό Κοράνιον, όλόσωμοι θα συμφάγουν με τόν προφήτην Μωάμεθ, και θα συμπίουν και θα αναπαυθούν μετά παιδων και γυναικών ώραιων και παρθένων εις τόν παράδεισον (Κριτόβουλος).

Δέν έρχεται ό Μωάμεθ ό Β' κήρυξ ιεροῦ πολέμου διά νά άποκτήση την Πόλιν και νά την μεταβάλη εις προπύργιον της Μωαμεθανικής θρησκείας. Δέν είναι ό θρησκευτικός πολέμαρχος. Δέν έρχεται άκόμη διά νά εγκαταστήση κάποιον διεκδικητήν του Βυζαντινού θρόνου, κάποιον φυγάδα. Δέν ακολουθει τά στρατεύματά του κάποιος Ισαάκιος Κομνηνός, όπως τούς Φράγκους στραυροφόρους τό 1204. Δέν εύρίσκειται εις τόν στρατόν του κάποιος φυγάς Ιππίας ή Δαμάρατος, όπως εις τούς στρατούς των παλαιών εκείνων Δαρείου και Ξέρξου. Δέν υπάρχουν ιδέαι θρησκευτικά, ένέργειαι πολιτικά, διά την πράξιν του. Όμως, ώμότατα θέλει την Πόλιν διά νά τοποθετήση τό διαμάντι της εις τό σουλτανικόν του τουρμπάνι. Χωρίς προσχήματα.

Η Πόλις λοιπόν ήτο έπαθλον διαρπαγής και άκολασίας και αιχμαλωσίας διά τόν σουλτάνον.

Όμως τί είναι ή Πόλις διά τόν

Κωνσταντίνον καὶ τοὺς κατοίκους τῆς; Εἶναι ἡ Πόλις τὴν ὁποίαν ἀνήγειρεν ὁ τρισμακάριστος καὶ μέγας βασιλεὺς Κωνσταντίνος, ὁ ὁποῖος τὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν. Καὶ ἔκτοτε ἡ Πόλις τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅπως λέγει ὁ ἴδιος ὁ Κωνσταντίνος ὁ Παλαιολόγος, ἀπέβη καταφύγιον τῶν Χριστιανῶν, ἐλπίς καὶ χαρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων, τὸ καύχημα τῆς Ἀνατολῆς. Εἶναι ἡ πόλις ὅπου προσκυνεῖται ἡ Ἁγία Τριάς, δοξολογεῖται τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπου οἱ ἄγγελοι ἀκούονται νὰ ὑμνοῦν τὸ θεῖον καὶ τὴν θείαν Γέννησιν.

Ἐπομένως δὲν εἶναι τὰ κτίσματα, οἱ ἄνθρωποι, ὁ τόπος μόνον τοῦ Κωνσταντίνου ἡ Πόλις. Εἶναι πόλις ἁγία διὰ τὸν Παλαιολόγον.

Περὶ αὐτὴν τὴν πόλιν μὲ τὰς διαφόρους δι' αὐτὴν ἀπόψεις τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς καὶ τοῦ ἐπιδρομέως ἐκτυλίσσειται ἡ ἱστορικὴ πράξις τοῦ τέλους τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Σύμφωνα μὲ τὸ Σλαβικὸν Χρονικόν, τοῦ ὁποῖου αἱ πληροφορίες φαίνονται ἀληθεῖς, μεταξύ τῶν συμβούλων τοῦ αὐτοκράτορος ὑπῆρξαν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι τὸν συνεβούλευον νὰ διαφύγη ἀπὸ τὴν Πόλιν καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀργανώσῃ καλύτερα μίαν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῶν Τούρκων. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ ἐξυπνοῦσε καὶ ἡ Δυτικὴ Εὐρώπη. Ὅμως ὁ Κωνσταντίνος ἤρεμος καὶ σταθερὸς ἠρνήθη νὰ τοὺς ἀκούσῃ. Ἐφοβεῖτο ὅτι ἐὰν ἐγκατέλειπε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἡ ἄμυνα θὰ παρέλυεν. Ἐδήλωνεν ὅτι, ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ χαθῇ ἡ Πόλις, θὰ ἐχάνετο καὶ αὐτὸς μαζί τῆς.

Ἡ ἴδια πρότασις, ἐντονώτερον τώρα, ὑπεβλήθη εἰς τὸν Κωνσταντίνον τὰς τελευταίας ἡμέρας πρὸ τῆς Ἀλώσεως. Ὁ αὐτοκράτωρ ἦτο τόσοσον κουρασμέ-

νος, ὥστε τὴν ὥραν τῆς ἀκροάσεως ἐλιποθύμησεν. Ὅταν συνῆλθεν, ἐδήλωνε καὶ πάλιν ὅτι δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν λαόν του. Θὰ ἀπέθνησκε μαζί του. Αὐτὸ τὸ ὑπόδειγμα τῆς θυσίας καὶ τοῦ θάρρους, ἀλλὰ καὶ τοῦ χρέους τοῦ ἡγέτου, θὰ ἐπιβίωσῃ κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ κατὰ τὴν ἀναλαμπὴν τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν ἄλλον ἡγέτην τοῦ Γένους, τὸν Γρηγόριον τὸν Ε΄.

Ὁ Κωνσταντίνος σώφρων μὲν καὶ μέτριος, φρόνιμος καὶ ἐνάρετος, συνετὸς καὶ πεπαιδευμένος, καθόλου κατώτερος τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων, ὅξυς νὰ θλέπῃ τί πρέπει νὰ πράξῃ, ρήτωρ πρακτικὸς καὶ προφητικὸς, ἐπέλεξε καὶ νὰ πράξῃ καὶ νὰ πάθῃ τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὑπηκόων του.

Εὐρέθη βασιλεὺς πόλεως μὲ δόξαν. Πόλεως ἡ ὁποία ὑπερεῖχε τῶν ἄλλων, ὅσον ὁ ἑναστρὸς οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν, κατὰ τὸν Γρηγόριον τὸν Ναζιανζηνόν, «πόλις πόλεων πασῶν ὀφθαλμὸς, ἀκουσμα παγκόσμιον, θεάμα ὑπερκόσμιον, ἐκκλησιῶν γαλουχὸς, πίστεως ἀρχηγός, ὀρθοδοξίας ποδηγός, λόγων μέλημα, καλοῦ παντὸς ἐνδιαίτημα», κατὰ τὸν Νικήταν Χωνιάτην. «Ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει ἀντιστοιχόν λόγον ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἔχει», κατὰ τὸν Ἰωσήφ Βρυέννιον, «ὁ οὐρανὸς ἐν κόσμῳ, ὁ ἥλιος ἐν οὐρανῷ, ὁ παράδεισος ἐν τῇ γῇ, ἡ μητρόπολις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἡ ἀκρόπολις ἐν τῇ πόλει, ὁ λιμὴν ἐν τῷ πελάγει, τὸ διδασκαλεῖον ἐν τῇ πολιτείᾳ, τὸ θέατρον εἰς τὰς πανηγύρεις, ἡ ἁρμονία εἰς τὰ μέλη, ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πρόσωπον, ἡ κεφαλὴ εἰς τὸ σῶμα. Εἶναι πόλις ἁγία καὶ μητρόπολις πιστῆ, νέα Ρώμη καὶ νέα Ἱερουσαλήμ».

Οἱ διαστάσεις τῶν δύο ἀντιμαχομένων εἶναι ἐκδηλοὶ. Χρέος καὶ ἰδανικὰ ἀπὸ τὴν μίαν πλευράν, τῶν Ἑλ-

λήνων, φιλόζωος καὶ σαρκολατρικὴ ἀντίληψις ἀπὸ τὴν ἄλλην, τῶν Τούρκων. Ἀκόμη καὶ διὰ τὴν περίπτωσιν νίκης οἱ Ἕλληνες ἠθικὴν ἀπόλαυσιν ἐπιδιώκουν. *Ἐλπίζω εἰς Θεόν*, εὐχεται ὁ Κωνσταντῖνος, *ὡς λυτρωθείημεν ἡμεῖς τῆς ἐνεστώσης αὐτοῦ δικαίας ἀπειλῆς. Δεύτερον δὲ καὶ ὁ στέφανος ὁ ἀδαμάντινος ἐν οὐρανοῖς ἐναπόκειται ὑμῖν καὶ μνήμη αἰώνιος καὶ ἀξιος ἐν τῷ κόσμῳ ἔσται* (Σφραγτζίης).

Διὰ τοῦτο ὁ Κωνσταντῖνος δὲν εἶναι ὑπεύθυνος μόνον διὰ τὴν ὑπεράσπισιν μιᾶς πόλεως. Ἐν τέλει ποία εἶναι αὐτὴ ἡ πόλις, αὐτὴ ἡ βασιλεία, τὴν ὁποίαν ὑπερασπίζει; Μόλις ἑβδομήντα χιλιάδες κάτοικοι τὴν ἀπαρτίζουν. Καὶ πολεμιστὰὶ ἐλάχιστοι, καὶ πλοῖα ἀνύπαρκτα, καὶ τροφαὶ ὀλίγα. Καὶ βοήθεια οὐδαμῶθεν ἢ σχεδόν.

Καὶ ὅμως ὁ Κωνσταντῖνος ἀποφασίζει νὰ ἀντισταθῆ. Συλλέγει τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις του, ἀναπτύσσει τὴν δραστηριότητα τὴν διπλωματικὴν. Ὁ αὐτοκράτωρ ἔπραξεν, ὅ,τι ἤμποροῦσε. Εἶχε στείλει πρέσβεις εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ φθινόπωρον τοῦ 1452 διὰ νὰ παρακαλέσουν δι' ἐπείγουσαν βοήθειαν. Ἡ ἀνταπόκρισις ὑπῆρξε πενιχρή. Νέα πρεσβεία στέλλεται εἰς τὴν Βενετίαν. Ἡ Σύγκλητος ἀπαντᾷ τὴν 16ην Νοεμβρίου ὅτι λυπεῖται διὰ τὰ γεγονότα τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὅτι, ἐὰν ὁ Πάπας καὶ ἄλλαι δυνάμεις προκηρύξουν Σταυροφορίαν, ἡ Βενετία θὰ συνδράμῃ. Ἐνας ἀπεσταλμένος ὁ ὁποῖος ἐστάλη εἰς τὴν Γένουαν ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν δι' ἓνα πλοῖον καὶ τὴν δήλωσιν ὅτι ἡ Γένουα θὰ ἀποταθῆ εἰς τὸν βασιλεῆ τῆς Γαλλίας καὶ εἰς τὴν Φλωρεντίαν διὰ βοήθειαν. Ὁ Ἀλφόνσος τῆς Ἀραγωνῶνος δίδει ἀορίστους ὑποσχέσεις, ἀλλὰ παραχωρεῖ τὴν ἄδειαν νὰ συγκεντρωθοῦν σιτηρὰ καὶ ἄλλαι τροφαὶ εἰς τὴν Σικελίαν. Ὁ πάπας Νικόλαος ὁ Ε' προθυμοποιεῖται νὰ βοηθήσῃ, ἀλλὰ

δὲν ἀναλαμβάνει ὑποχρεώσεις πρὶν βεβαιωθῆ ὅτι ἡ Ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν ἔχει πραγματικῶς συντελεσθῆ. Οὐδέμια ἄλλη κυβέρνησις ἔδωκε σημασίαν εἰς τὰς ἐκκλήσεις τοῦ Κωνσταντῖνου. Ἡ ἐλπίς ἢ ὁποία ἐστηρίζετο εἰς τὸν Ἰωάννην Οὐνυάδην, τὸν ἀντιβασιλεῆ τῆς Οὐγγαρίας, ἐξέλιπε διότι οἱ Οὐγγροὶ εἶχαν συντριβῆ ἀπὸ τὰς συμφορὰς τὰ ὁποία εἶχε προκαλέσει ὁ Μουράτ ὁ Β'. Οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἡγεμόνες εὐρίσκοντο εἰς ἀδυναμίαν νὰ συνδράμουν. Ὁ μέγας ἡγεμὼν τῆς Ρωσίας εὐρίσκετο μακρὰν καὶ ἦταν ἐμπερίστατος. Οἱ ἡγεμόνες τῆς Μολδαβίας ἐφιλονεικοῦσαν. Ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ἦταν ὑποτελὴς τοῦ Σουλτάνου καὶ ἴσως μὲ τὴν βοήθειαν τῶν Οὐγγρων θὰ ἐξεγειρετο. Ὁ δεσπότης τῆς Σερβίας ἦταν ἀκόμη περισσότερον εὐσυνείδητος ὑποτελὴς τοῦ Σουλτάνου. Ὁ Σκεντέρμπεης εἰς τὴν Ἀλβανίαν εἶχεν ἄλλους περισπασμούς με ἐπιτοπίους φυλάρχους. Οἱ ἄρχοντες τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ οἱ ἰππῶται τῆς Ρόδου ἦσαν ἀδύναμοι καὶ μόνον ἐντὸς εὐρυτέρου συνασπισμοῦ θὰ προσέφερον κάποιαν βοήθειαν. Οἱ δυνάμεις τοῦ Τουραχὰν μπεὴ εἶχαν καθηλώσει τοὺς δεσπότης τοῦ Μορέως. Ὁ βασιλεὺς τῆς Γεωργίας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Τραπεζοῦντος μετὰ βίας ὑπερήσπιζον τὰ σύνορα τῶν κρατῶν τῶν.

Αὕτη ἦταν ἡ κατάστασις κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἀλώσεως. Ἀλλ' ἐὰν αἱ κυβερνήσεις ἀδυνατοῦσαν νὰ συνδράμουν τὸν Κωνσταντῖνον ὑπῆρχαν οἱ ἐλπίδες ἀπὸ μεμονωμένους ἡγέτας, προθύμους νὰ πολεμήσουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν διὰ τὴν Χριστιανωσύνην. Ἦταν ἡ Ἑνετικὴ παροικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Καταλανικὴ παροικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἕλλην καθολικὸς ἀρχιεπίσκοπος Κιέβου Ἰσιδωρος, μεμονωμένοι Γενουᾶ-

ται οι οποίοι έξεδήλωναν έτσι τον άποτροπιασμόν των δια την στάσιν της κυβερνήσεως των και πρώτος μεταξύ αυτών ο Giovanni Giustiniani Longo.

Κατά τὰ τέλη Μαρτίου 1453, όταν ο τουρκικός στρατός διήρχετο την Θράκην, ο Κωνσταντίνος ανέθεσεν εις τον Γεώργιον Σφραντζήν, τον έμπιστον Γραμματέα του, να καταγράψη τους άνδρας, συμπεριλαμβανομένων και των μοναχών, οι οποίοι ήδύναντο να φέρουν όπλα. Το άποτέλεσμα ήταν άπογοητευτικόν. Οι διαθέσιμοι Έλληνες ήσαν τέσσαρες χιλιάδες ένιακόσιοι όγδόντα τρεις και οι ξένοι κάτι ολιγώτερον των δύο χιλιάδων. Εις τὸ ίδιον συμπέρασμα κατέληγον και Ιταλοι αυτόπται μάρτυρες. Αυτοί οι άνδρες έκαλούντο να υπερασπίσουν τὰ έκτεταμένα τείχη της Πόλεως, μήκους δεκατεσσάρων μιλλίων, και να άντιμετωπίσουν όγδόντα χιλιάδας τακτικού στρατού και άλλας μυριάδας άτάκτων του Μωάμεθ.

‘ΑΛΛ’ ο Κωνσταντίνος κυρίως έμψυχώνει τον λαόν· *ήμεεις πάσαν την έλπίδα εις την άμαχον δόξαν του Θεου άνεθέμεθα· ούτοι έν άρμασι και ούτοι έν ίπποις και δυνάμει και πλήθει, ήμεεις δέ έν όνόματι Κυρίου του Θεου και σωτήρος ήμῶν πεποίθαμεν, δεύτερον δέ και έν ταίς ήμετέραις χερσί και ρωμαλεότητι ήν έδωρήσατο ήμίν ή θεία δύναμις* (Σφραντζής). Με την πίστιν εις τὸ χρέος του. Χρέος που οδηγεί και εις τον θάνατον προκειμένου ο καθεις να άνταποκριθί εις την όφειλήν που έχει, όπως λέγει ο Κωνσταντίνος, προς την πατρίδα, προς την πίστιν, προς τον βασιλέα, ως εκπρόσωπον του Κυρίου.

Διότι ο Κωνσταντίνος δεν υπερασπίζει τείχη και οίκους και δρόμους,

δεν υπερασπίζει τόπον. Πόλιν άγίαν υπερασπίζει.

Και μαζί με αυτόν και ο λαός. ‘Ο ίδιος λαός ο οποίος δεν δέχεται να άνταλλάξη την πίστιν των πατέρων του με την πνευματικήν ύποταγήν εις την ένωσιν των έκκλησιών, αυτός ο οποίος ειπεν· *Ποίον έθνος έβουλεύσατό ποτε σύμπαν όμου την πίστιν και την θρησκείαν του να άνταλλάξη μόνον δια να εύημερή* (Γεώργιος Σχολάριος), ο ίδιος λαός *ούκ έδέξαντο, επί τούτοις ειπόντες άλλας σπονδάς έθέλειν ποιείσθαι, την πόλιν δέ άδύνατον είναι παραδώσειν αύτῶ* (Κριτόβουλος). Διότι δεν ήτο δυνατόν να παραδοθί ή πόλις εις τους Τούρκους. Έάν ή Πόλις είχε παραδοθί, προς ποίαν όδόν ή προς ποίον τόπον ή προς ποίαν πόλιν χριστιανικήν θα ήμπορούσαν να μετοικήσουν οι Χριστιανοί ώστε να μη τους καταπτύουν και να μη τους όνειδίζουν και να μη τους σφακελίζουν. Και όχι μόνον οι Χριστιανοί, αλλά και αυτοί οι Τούρκοι και οι Έβραίοι θα ήμπορούσαν να τους έξουθενώνουν.

Εις τὰ τείχη λοιπόν ο βασιλεύς δια να μη δώση την Πόλιν, εις τὰ τείχη και ο λαός. Εύρίσκονται εκεί οι άρχοντες και οι άπλοι πολίται, εύρίσκονται εκεί οι ξένοι που ολιγάριθμοι έσπευσαν, αλλά πάντως έσπευσαν, να συναγωνισθούν με τους Έλληνες. Λαϊκοί, κληρικοί, μοναχοί, στρατιωτικοί. Έκει ο Γενουάτης ‘Ιουστινιάνης. Έκει ο Έλλην καρδινάλιος ‘Ισιδωρος. Έκει ο μεγαδούξ Λουκάς Νοταράς, ο πολεμικός άρχηγός των άνθενωτικών, με τους πεντακοσίους του. Αυτός που είχε διακηρύξει ότι προτιμά τὸ τουρκικόν φακιόλιον από την παπικήν τιάραν μάχεται εις την Βασιλικήν Πύλιν, εις τον Κεράτιον κόλπον, και μάλιστα συνεχίζει τον άγώνα άκόμη και όταν οι Τούρκοι έχουν εισέλθει εις την

Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἔχει φονευθῆ. Ἄλλοι ἐπτακόσιοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι μοναχοί, εὐρίσκονται εἰς τὸ κέντρον τῆς πόλεως ὡς ἐφεδρικὸν σῶμα ὑπὸ τοὺς Δημήτριον Κατακουζηνόν, τὸν γαμβρόν του Νικηφόρον Παλαιολόγον, τὸν ἀνεψιὸν τοῦ κατόπιν πατριάρχου Γενναδίου Θεόδωρον Σοφιανόν. Ἐνωτικοὶ καὶ ἀνθενωτικοί, ἀντίδικοι εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς συζητήσεις, ὁμόψυχοι εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διότι οἱ ἀνθενωτικοὶ ἦσαν κατὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ δὲν ἦσαν φιλότουρκοι. *Οἱ δὲ Ρωμαῖοι, σημειώνει ὁ ἱστορικὸς τῆς Ἀλώσεως Μιχαὴλ Κριτόβουλος ὁ Ἰμβριος, καὶ τούτους (= τοὺς Τούρκους) ἰσχυρῶς ἀπέκρουον καὶ ἀπωθοῦσαν λαμπρῶς, ἀμυνόμενοι τε γενναίως καὶ καθυπερτεροῦντες εἰς τὸν πόλεμον καὶ ἀνδρες ἀγαθοὶ γινόμενοι*· διότι τίποτε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τοὺς ἀποτρέψῃ οὔτε ὁ ἐπικείμενος λιμός, οὔτε ἡ ἀγρυπνία, οὔτε ὁ συνεχῆς καὶ ὁ ἀδιάκοπος πόλεμος, οὔτε τὰ τραύματα καὶ αἱ σφαγαὶ καὶ οἱ θάνατοι τῶν οἰκειῶν, τίποτε ἀπολύτως ἀπὸ τὰ φοβερὰ οὕτως, ὥστε νὰ ἐνδώσουν κατὰ τι καὶ νὰ ὑποχωρήσουν ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν των ὁρμὴν καὶ γνῶμην. Ἀλλὰ διετήρησαν καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ἀρχικὴν των ἐντασιν ἕως ὅτου *ἡ πονηρὰ καὶ ἀγνώμων τύχη προῦδωκε τούτους.*

Ἡ πονηρὰ καὶ ἀγνώμων τύχη ἐπρόδωκε, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Μιχαὴλ Κριτόβουλον, τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον καὶ τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὄχι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Δὲν ἐπρόδωσαν αὐτοὶ τὴν ἀγίαν πόλιν. Οὔτε τὴν παρέδωσαν. Σύμφωνα μὲ τὰς μαρτυρίας ὄλων τῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς, Ἑλλήνων, Φράγκων, Τούρκων, ἡ Πόλις ἐκυριεύθη ἀνευ

οὐδεμιᾶς συνθήκης. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος, αὐτοῦ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀνίσου ἀγῶνος, δὲν εὐρέθη ἕνας προδότης διὰ νὰ καθοδηγήσῃ ἢ νὰ συμβουλεύσῃ τὸν σουλτάνον. Ὡστε ὁ Μωάμεθ καὶ οἱ λοιποὶ Τούρκοι νὰ πιστεύουν ὅτι οἱ ὑπερασπιστὰς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνῆρχοντο εἰς μυριάδας, ἐνῶ μόλις ἐφθάναν τὰς ἐπτὰ χιλιάδας.

Ὁ Μωάμεθ εἰσῆλθεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Πόλιν. Καὶ εἰσῆλθε νικητῆς. Ἄλλ' ὅπως παρατηρεῖ ὁ καθηγητῆς Νικόλαος Τωμαδάκης, μολονότι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ νικητῆς, πρωταγωνιστῆς εἶναι ὁ Παλαιολόγος.

Ἐνίκησεν ὁ Μωάμεθ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ «κατεθεάτο τό τε μέγεθος καὶ τὴν θέσιν, τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν καλλονὴν», ἀλλ' ἔβλεπεν ἐπίσης καὶ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν καὶ τὴν ἐρήμωσιν τῶν οἰκιῶν καὶ τὴν παντελῆ φθορὰν αὐτῆς καὶ τὸν ὄλεθρον καὶ τότε δάκρυον ἀφῆκε τῶν ὀφθαλμῶν καὶ μέγα στενάξας εἶπεν: *οἶαν πόλιν ἐς διαρπαγὴν καὶ ἐρήμωσιν ἐκδεδῶκαμεν.*

Ἄλλ' ὅμως τὸ δάκρυον τοῦ πορθητοῦ ἦτο δάκρυον οἴκτου, δὲν ἦτο ὁ θρήνος τοῦ Ἔθνους. Ὁ θρήνος τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Ἔθνους, τοῦ Δούκα, εἶναι τοῦ ἰδιοκτητοῦ καὶ τοῦ κληρονόμου ἢ θλίψις, ὁ θρήνος καὶ ὁ κοπετός: *Ἦ πόλις, πόλις, πόλεων πασῶν μερῶν! Ἦ πόλις, πόλις, Χριστιανῶν καύχημα καὶ θαρβάρων ἀφανισμός! Ἦ πόλις, πόλις, ἄλλη παράδεισος φυτευθεῖσα πρὸς δυσμάς, ἔχουσα ἐνδον φυτὰ παντοῖα θρίθοντα καρποῦς πνευματικούς! Ποῦ σοῦ τὸ κάλλος, παράδεισε; Ποῦ σου ἡ τῶν χαρίτων τοῦ πνεύματος εὐεργετικὴ ρώσις ψυχῆς τε καὶ σώματος;*

Ἡ ὁ θρήνος τοῦ λαϊκοῦ χρονογράφου: *Καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὁποῦ ἐπάρ-*

θη ἡ Πόλις, ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ἐγένετο σκότος εἰς ὅλον τὸν κόσμον (ἀκριβῶς ὅπως κατὰ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Κυρίου)· καὶ μὴ θάλλῃ τινὰς εἰς τὸν νοῦν του ὅτι ἦτο ἐγκλειψις ἡλίου, ἀμὴ τοῦτο ἦτο σημεῖον παρὰ Θεοῦ, διὰ τὴν ἐγνωρίσθη ὁ κόσμος ὅλος ὅτι ἡ βασιλεύουσα τῶν πόλεων παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τουρκῶν. Ὡς τῆς μακροθυμίας σου, Δέσποτα Παντοκράτωρ, πῶς τὸ ἐβάσταξες τοῦτο; Λοιπὸν τίς νὰ μὴ κλαύσῃ καὶ νὰ μὴ θρηνήσῃ τὸν ἀφανισμὸν τῆς περιφήμου πόλεως τῆς Κυρίας πασῶν τῶν πόλεων, ποία καρδιά νὰ εἶναι τόσον λίθινη καὶ νὰ μὴν λάθῃ πίκραν διὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην;

Καὶ ἀκόμη ἔρχονται παραδόσεις καὶ ᾄσματα λαϊκὰ καὶ χρησιμοὶ νὰ διαδελώνουν τὴν θλίψιν αὐτῆν. Ὁ λαὸς μετέβαλε τὴν θλίψιν διὰ τὴν προδοσίαν τῆς τύχης ὄχι μόνον εἰς θρηνητικὸν ᾄσμα καὶ παράδοσιν διὰ τὴν ἱστορήσῃ τὸ γεγονός, διὰ τὴν ψάλλῃ τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διὰ τὴν θρηνήσῃ τὴν μοῖραν τῆς Πόλεως καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μελοποιήσῃ τὴν ἐλπίδα του, τὴν παρηγορίαν του, τὴν προσδοκίαν του.

Ὁ δὲ ἐλεεινὸς βασιλεὺς Κωνσταντῖνος καθὼς ἐμῆθκαν οἱ Τοῦρκοι εἰς τὸ μέρος τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ, ἐπερπατοῦσαν ἀπὸ τὰ τεῖχη καὶ ἐβλεπαν τοὺς ἐχθρούς· εἶχε καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας. Καὶ πρὸς τὸ δεξιὸν ἦτο ἓνας ναὸς τῆς Παναγίας καὶ θεωρεῖ ὁ βασιλεὺς μίαν βασίλισσα ὅπου ἔρχετον ἀπὸ ἐξω μὲ πολλοὺς εὐνοῦχους καὶ ἐμπῆκε μέσα εἰς τὸν ναόν. Ὑπῆγεν οὖν ὁ βασιλεὺς μὲ τοὺς ἄρχοντας νὰ ἰδῶσι τὴν βασίλισσα, ἡ δὲ βασίλισσα ἀνοίξε τὴν ὡραίαν πύλιν καὶ ἐμπῆκε μέσα καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸ ἱερὸν σύνθρονον καὶ ἔδειξε σχῆμα

λυπητικόν. Τότε ἀνοίξε τὸ ὑπεράγιον στόμα αὐτῆς καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα· Ἀφόντις μοῦ ἐπαράδωκαν ταύτην τὴν ταλαίπωρον πόλιν πολλές φορές τὴν ἐγλύττωσα ἀπὸ ὀργῆς θεϊκῆς. Ἀλλὰ καὶ τώρα ἐπαρακάλεσα τὸν Υἱόν μου καὶ Θεόν. Καὶ ὁμοῦ ἐγένετο ἀπόφασις ὅτι νὰ παραδοθῆτε εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοτρίων, διότι αἱ ἁμαρτίαι τοῦ λαοῦ ἀναψαν τὸν θυμὸν τοῦ Θεοῦ. Καὶ λοιπὸν, ἄφες τὸ στέμμα τῆς βασιλείας σου ἐδῶ νὰ τὸ φυλάγω ἕως εὐδοκίᾳ ὁ Θεὸς νὰ ἔλθῃ ἄλλος νὰ τὸ παραλάβῃ. Καὶ ἐσὺ ὑπάγε νὰ ἀποθάνῃς ὅτι ἐτζι ὤρισεν ὁ Θεός.

Καί, ὡς ἤκουσεν, ὁ βασιλεὺς ἐγένετο περίλυπος καὶ ἐβγαλε τὸ στέμμα τῆς βασιλείας καὶ τὸ σκῆπτρον ὅπου ἐβάστατο εἰς τὸ χεῖρ καὶ ἐβαλεν ἐπάνω εἰς τὴν Ἁγίαν Τράπεζα καὶ ἐστάθη δακρύων καὶ εἶπεν· Ὡς Δέσποινά μου, ἐπειδὴ διὰ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξεγυμνώθην καὶ τὴν τιμὴν τῆς βασιλείας καὶ χάνω καὶ τὴν ζωὴν, ἰδοὺ παραδίδω τὴν ψυχὴν μου εἰς χεῖράς σου καθὼς σοῦ ἐπαράδωκα καὶ τὸ στέμμα τῆς βασιλείας. Τότε ἀπεκρίθη ἡ Κυρία τῶν Ἀγγέλων· Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν σου μετὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἔβαλε μετάνοιαν καὶ ἐπῆγε νὰ φιλήσῃ τὸ γόνυ αὐτῆς. Ἐκείνη ἐγένετο ἀφαντος μετὰ τῶν εὐνοῦχων, οἱ ὅποιοι ἦσαν Ἄγγελοι, ἀλλὰ οὐδὲ τὸ στέμμα οὐδὲ τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας ἦτον ἐκεῖ ὅπου τὸ ἀφῆκεν· διότι τὸ ἐπῆρεν ἡ Κυρία Θεοτόκος νὰ τὸ φυλάγῃ ἕως νὰ γένῃ ἔλεος εἰς τὸ ταλαίπωρον γένος τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ἐπίτ. Καθηγητῆς Πανεπ. Ἀθηνῶν
Διευθυντῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης, ἔ.τ.

Ο ΨΥΧΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΑΡΗΚΟΟΥ ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΒΕΕΤΗΟΒΕΝ

Α'

Ο ψυχισμός του πάσχοντος ανθρώπου είναι δυσερμήνευτος και διαφορετικός στον κάθε άνθρωπο και για κάθε νόσο. Παρ' όλη αυτά οι ψυχικές αντιδράσεις των διαφόρων ασθενών σε συγκεκριμένη νόσο μπορούν να έχουν κοινά σημεία και να κωδικοποιηθούν χονδρικά σ' ένα κοινό σχήμα. Αυτό ισχύει και για το βαρήκοο άνθρωπο.

Για να κατανοήσουμε καλύτερα το θέμα και να διακρίνουμε τα ενδιαφέροντα σημεία και στάδια του ψυχισμού στη ζωή του όποιου βαρηκόου ανθρώπου, αλλά και του μεγάλου ποιητή των ήχων, του Ludwig van Beethoven, πρέπει πρώτα να αναλύσουμε μερικούς όρους, που θα χρησιμοποιήσουμε. Πρώτα πρώτα να ορίσουμε τι εννοούμε με τη λέξη «ψυχισμός». Μπορούμε να ονομάσουμε έτσι το σύνολο των ψυχικών δυνάμεων του ανθρώπου. Και κάπως αναλυτικότερα:

Ο «ψυχισμός» είναι λέξη συγκεντρωτική και εκφράζει το σύνολο των ψυχικών μηχανισμών και των δυναμικών μονάδων της ψυχής, συνειδητών και μη, καθώς και τις ψυχικές αντιδράσεις, τις μόνιμες (χαρακτηριολογικές) ή τις επεισοδιακές, τις φυσιολογικές ή τις παθολογικές. Ο ψυχισμός φυσιολογικά αναπτύσσεται και εξελίσσεται κατά στάδια, κυρίως από τη γέννηση του ανθρώπου μέχρι το έβδομο έτος της ηλικίας και δευτερευόντως από το έβδομο μέχρι το δέκατο τέταρτο. Διέπεται τόσο από τον ένστικτώδη δυναμισμό του ατόμου όσο και από την επίδραση της γονεϊκής ή άλλης ανάλογης ανατροφής. Οι επιδράσεις στον ψυχισμό είναι περιβαλλοντικές. Ο ψυχισμός του ενήλικα αποτελεί τον καθρέφτη

της προσωπικότητάς του, φυσιολογικής ή παθολογικής. Η αποκατάσταση ενός παθολογικά οργανωθέντος ψυχισμού γίνεται με προσπάθεια από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον και από τον ίδιο τον πάσχοντα, ο οποίος μπορεί να στηριχθεί από τον πνευματικό του ιερέα, τον ψυχολόγο του, και τον ψυχίατρό του (ίσως και με ψυχανάλυση).

Ας έρθουμε τώρα σε δύο άλλες έννοιες: «Βαρήκοος» και «βαρηκοΐα». «Βαρήκοος» είναι αυτός που δεν ακούει καλά, φυσιολογικά, αυτός που υποφέρει από «βαρηκοΐα».

«Βαρηκοΐα» είναι η ελάττωση της ικανότητας αντίληψης του ήχου στην πραγματική του ένταση, το να μην ακούει κανείς καλά. Δηλαδή η εξασθένηση της ακοής σε βαθμό που να δυσκολεύει τη συνεννόηση με τους άλλους ανθρώπους. Σύμφωνα με στατιστικές το 1 - 3% των ανθρώπων πάσχουν από βαρηκοΐα. Αυτή είναι αποτέλεσμα βλάβης του αυτιού και μπορεί να είναι μονόπλευρη ή αμφίπλευρη. Όταν η βλάβη εντοπίζεται στο μέσο ή έξω ούς, δηλαδή στο σύστημα μηχανικής μετάδοσης του ήχου, τότε μιλούμε για βλάβη της αγωγιμότητας. Όταν η βλάβη εντοπίζεται στο έσω ούς, δηλαδή στο σύστημα αντίληψης του ήχου (αίσθητήρια κύτταρα του λαβυρίνθου, ακουστικό νεύρο, έγκεφαλικά κέντρα), τότε μιλούμε για νευροαισθητήρια βλάβη. Βέβαια υπάρχει και ο συνδυασμός των βλαβών, δηλαδή συνύπαρξη αυτών. Έτσι στη μέτρηση και καταγραφή της ακοής, δηλαδή στο ακουοδιάγραμμα (ακουογράφημα ή ακουογράμμα), ανάλογα και με την εντόπιση της βλάβης, διακρίνουμε τρεις τύπους βαρηκοΐας:

I. Βαρηκοΐα αγωγιμότητας με έκπτωση

άκοης κυρίως στους βαθείς ήχους.

II. Βαρηκοΐα αντίληψης (νεύρου ή νευροαισθητήρια) με έκπτωση άκοης κυρίως στους ήχους ύψηλης συχνότητας.

III. Βαρηκοΐα μικτού τύπου με έκπτωση άκοης και στους χαμηλής και στους ύψηλης συχνότητας ήχους.

Άπο την άποψη του μεγέθους, δηλαδή του βαθμού, ή βαρηκοΐα έχει 4 τύπους:

α) Έλαφρά βαρηκοΐα, όταν κανείς άκούει ήχους από 20 - 40 dB και πάνω.

β) Μέτρια βαρηκοΐα, όταν κανείς άκούει ήχους από 40 - 60 dB και πάνω.

γ) Μεγάλου βαθμού (ή έντονη) βαρηκοΐα, όταν άκούει κανείς ήχους από 60 - 80 dB και πάνω, και

δ) Κώφωση πρακτικά, όταν άκούει κανείς ήχους από 80 dB και πάνω.

Το dB (Ντέσιμπελ) είναι ή μονάδα μέτρησης τής έντασης του ήχου.

Το τί άκριβώς σημαίνει ό όρος «ήχος» μάς τό λέει ό ποιητής στό ποίημα «Ήχοι και Θόρυβοι» (Ποιητική συλλογή "Πορευόμεσθε", 1979).

*Τής δονούμενης ύλης γεννήματα
άρχές πνευματικής δημιουργίας ύπα-
κούουν.*

*Άόρατοι τ' άγέρα καβαλάρηδες,
στούς κινητούς άναβολείς όρθοπατώντας,
κοιρσεύουνε κοχλιούς θωρακατούς.*

*Άγγελιοι εύχάριστοι ή εισβολείς τυραν-
νικοί*

*τήν ταυτότητά τους φανερώνουν,
μαντάτα μεταφέροντας*

*στό κέντρο τής κυβέρνησης τ' άνθρωπου,
πού στην άπόλυτη άπουσία τους
έφιαλτικές στιγμές θέ νά ζούσε.*

Και, άφοϋ τελειώσαμε με τά εισαγωγικά, άς μιλήσουμε τώρα πώς ή βαρηκοΐα επηρεάζει τόν ψυχιισμό του ανθρώπου.

Η όξεΐα νόσος προκαλεί θετική αντίδραση στόν ψυχιισμό του άσθενή προκαλώντας όλες τις δυνάμεις του για άντιμετώπισή της. Δηλαδή προκαλεί ένα είδος συναγερωμού, μιá γενική έπιστράτευση ψυχικών και σωματικών δυνάμεων, για άντιμετώπιση τής έκτακτης

κατάστασης, πού ήρθε νά διαταράξει τήν όμαλή λειτουργία του όργανισμού και τήν ειρηνική ζωή του πάσχοντα, ως βιολογικό όντος.

Η χρονία νόσος (ή πάθηση) όμως, έπειδή δρā σέ βάθος χρόνου, φέρεται ύπουλα πρὸς τόν πάσχοντα και δρā έτοι, πού δέν ξεσηκώνει σέ συναγερωμό τις δυνάμεις του όργανισμού, αλλά έπιδρā διαλυτικά και άπογοητευτικά, ιδίως στόν ψυχιισμό του πάσχοντα με συνέπεια όχι τή συγκέντρωση, μά τή διάλυση τών δυνάμεων. Έτοι έπιδρā και ή βαρηκοΐα και διαταράσσει τόν ψυχιισμό τών βαρηκόων. Η διαταραχή αυτή έχει άμεσες συνέπειες και άλλες στό χαρακτήρα του προσώπου αυτού και στό συμπεριφορά του. Γι' αυτό μπορούμε νά διακρίνουμε όρισμένα στάδια στόν ψυχιισμό του βαρηκόου.

1. Όταν ή βαρηκοΐα είναι έλαφρά ή στό αρχικό στάδιο μιās προοδευτικά έξελισσόμενης βαρηκοΐας, ό βαρήκοος άντιδρā σχεδόν φυσιολογικά και παρουσιάζει μόνο έλαφρές ψυχικές μεταβολές, πού συνήθως δέν γίνονται άντιληπτές άπο τούς ανθρώπους του περιβάλλοντός του, αλλά ό ίδιος γίνεται καχύποπτος.

2. Όταν ή βαρηκοΐα αυξάνει και γίνεται φανερή, ό πάσχων δέν τήν παραδέχεται και δέν τή άποδέχεται. Αρχικά προσπαθεί νά τήν άποκρύψει κάνοντας συντροφιά περισσότερο με νεώτερης ήλικίας πρόσωπα, πού έχουν καθαρή άρθρωση και μιλούν με έντονότερη φωνή, πού μπορεί και νά παρεξηγηθεί άπο διαφόρους άμαθείς ή κακεντρεχείς άνθρωπους. Άργότερα, όταν ή βαρηκοΐα καθίσταται μέτρια, άποφεύγει τις συγκεντρώσεις, τις όποιες άλλες συναναστροφές, και εκνευρίζεται εύκολα, γιατί δύσκολα μπορεί νά συνεννοηθεί. Έτοι σιγά σιγά με τό πέρασμα του χρόνου κλείνεται στόν έαυτό του και καταλαμβάνεται άπο έμφανή πλέον μελαγχολία. Άν ή βαρηκοΐα συνοδεύεται και άπο έμβοές, όπως συμβαίνει δυστυχώς τις περισσότερες φορές, οι ψυχικές άντιδράσεις έπιδεινώνονται και αυξάνονται. Στο περιβάλλον του περνά για έριστικός τύπος, έπειδή, για νά άκούει και ό ίδιος τήν όμιλία του, μιλάει με ύψωμένο

τόν τόνο τῆς φωνῆς του καί τὸ ὕφος του ὁμοιάζει ψευδῶς ἐντονώτερο.

Ἡ φωνή καί ἡ ὁμιλία μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου στοὺς βαρήκοους ἐνήλικες χάνει τὴ μουσικότητά της καί τὸ χρῶμα της καί γίνεται μονότονη καί σκληρή. Αὐτὴ ἡ κατάσταση ἐπιδεινώνει τὸν ψυχισμό τοῦ βαρηκόου, καθὼς δὲ γίνεται εὐκόλα κατανοητὴ ἡ ὁμιλία του ἀπὸ τὸ περιβάλλον του, καί κλεισμένοι περισσότερο στὴ μοναξιά του μερικὲς φορὲς ἐκδηλώνει καί τάσεις αὐτοκτονίας.

Στὰ μικρὰ παιδιά, ἂν ἐμφανισθεῖ νωρὶς ἡ βαρηκοία, δηλαδὴ πρὶν ὀλοκληρωθεῖ ἡ ἐκμάθηση τῆς ὁμιλίας καί πρὶν σταθεροποιηθεῖ αὐτή, τότε εἶναι δυνατόν νὰ ὑποστραφεῖ καί νὰ χαθεῖ αὐτὴ καί τελείως. Αὐτὸ ἐξαρτάται καί ἀπὸ τὸ βαθμὸ τῆς βαρηκοίας καί ἀπὸ τὰ μέτρα, ποὺ θὰ ληφθοῦν, γιὰ ἀντιμετώπιση ἢ περίσωση τῆς κατάστασης. Σᾶς εἶναι γνωστὸ πὼς ὅποιος τὴ δωρεὰ τῆς ἀκοῆς στερήθηκε ἀπὸ βρέφος, δὲν ἔλαβε καί τὴ δωρεὰ καί τῆς ὁμιλίας καί τῆς ἐπικοινωνίας μὲ τοὺς συνανθρώπους του.

Πρὸς τὸ μέσον τοῦ σταδίου τῆς μέτριας βαρηκοίας ὁ φορέας της ἀρχίζει ν' ἀποδέχεται πιά τὴ νέα κατάσταση καί τὶς περισσότερες φορὲς κάνει νωρὶς ἕνα ἥρωικὸ δῆμα πρὸς τὴ σωστὴ κατεύθυνση. Ἀφήνει τὴ μοναξιά του καί βγαίνει στὴν κοινωνία, ἀλλὰ μὲ τὸν τίτλο τοῦ βαρηκόου. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς βαρηκοίας τὸν κάνει καλὸ καί στὸν ψυχικὸ του κόσμον. Τὸν παρακινεῖ ἀκόμα νὰ φροντίσει γιὰ ἐνίσχυση τῆς ἀκοῆς του μὲ τὰ μέσα, ποὺ τοῦ παρέχει σήμερα ἡ ἐπιστῆμη καί ἡ τεχνολογία, μὲ τὴν προτροπὴ καί τοῦ γιαιτροῦ του, πρὶν φθάσει στὸ δύσκολο.

3. Τρίτο στάδιο τῆς ἐντονης ἢ μεγάλου βαθμοῦ βαρηκοίας, ποὺ δύσκολα ἀποκαθίσταται. Βέβαια ἡ σωστὴ καί ἐγκαίρως ἐνημέρωση στὰ χρόνια μας ὤθησε τὸ βαρῆκοο ἄνθρωπο σὲ γρηγορότερη καί εὐκολότερη ὑπακοή στὴν προτροπὴ τοῦ εἰδικοῦ γιαιτροῦ γιὰ ἐκτέλεση μιᾶς χειρουργικῆς ἐπέμβασης, ὅταν καί ὅπου αὐτὴ ἐνδείκνυται, ἢ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ ἀκουστικῆς συσκευῆς πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἀκοῆς του, καί δὲ ντρέπεται πιά νὰ τὴ φέρει στὸ αὐτὶ του.

Τὸν ψυχικὸ κόσμον τοῦ βαρηκόου, πρὶν καί μετὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἀκοῆς του μὲ μιὰ ἐγγείρηση, καί τὰ συναισθήματα, ποὺ αἰσθάνεται, ὄχι μόνον αὐτὸς, ἀλλὰ καί ὁ ὠτορινολαρυγγολόγος θεράπων χειρουργὸς του, μᾶς φανερώνει ἕνα βιωματικὸ ποίημα τοῦ τελευταίου μὲ τὸν τίτλον «Ἄν τώρα ἀκοῦς» (Ποιητικὴ συλλογὴ «Πίνακες σὲ γαλάζιο χρῶμα»).

*Χειροῦργησα καὶ σοῦ ὄσω ἀκοή
ἢ δύναμή Του μοῦ ὁδήγησε τὸ χέρι.*

*Ἄν τώρα ἀκοῦς
τὴν ὀρθρινὴν καμπάνα τοῦ χωριοῦ
καὶ τῶν παιδιῶν σου τὶς φωνές,
νοιάσε τὴν εὐτυχία.*

*Ἄν τώρα ἀκοῦς
τῶν πουλιῶν τὸ κελαῖδημα
καὶ τῶν φύλλων τὸ θροῖσμα,
κάθησε καὶ συλλογίσου.*

*Ἄν τώρα ἀκοῦς,
στάσου καὶ ἀφουγκράσου
τὴ νύχτα τὸν πόνο τῶν ἀνθρώπων
θ' ἀκούσεις καὶ τὶς ὁδύνες τῆς γῆς
καὶ τὴ σωπὴ τοῦ σύμπαντος.*

*Ἄν τώρα ἀκοῦς
τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ τὸν ψίθυρο,
γονάτισε καὶ προσευχήσου.*

*Στὴν προσευχὴ σου παρακάλεσε καὶ γιὰ
μένα.*

Νομίζω πὼς δὲν χρειάζεται νὰ πῶ τίποτε περισσότερον, γιὰ νὰ καταλάβετε τὸ δράμα, ποὺ παίζεται στὶς ψυχὲς καί τῶν δύο πρωταγωνιστῶν, τοῦ βαρηκόου καί τοῦ θεράποντος γιαιτροῦ, πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγγείρηση, κατὰ τὴ διάρκειαν τῆς ἐπέμβασης, καί μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπιτυχὴ ἐκβασὴ της. Ὁ ποιητὴς εἶναι ἄκρως ἀποκαλυπτικὸς γι' αὐτὰ ποὺ δὲν λέγονται, ἀλλὰ δραματικὰ βιοῦνται, καί γι' αὐτὰ ποὺ ἀποσιωποῦνται, ἀλλὰ συναισθηματικὰ μὲ ἰδιαίτερη ἐνταση πλημμυρίζουν τὶς ψυχὲς ἀμφοτέρων, ἀσθενῆ καί γιαιτροῦ, ποὺ μαρτυροῦν καί τὴν ὀρθὴ καί λεπτομερειακὰ σωστὴ σχέση ἐπικοινωνίας τῶν δύο.

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΥΤΣΙΜΠΕΛΑΣ
Ἐπίκουρ. Καθηγητῆς ΩΡΛ

ΝΑΙ Ή ΟΧΙ ΣΤΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ; ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ

Ἡ έναρξις ἑνὸς τύπου διαδικασίας διὰ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ Συντάγματος τῆς Εὐρώπης, ἔθεσε ἐνωρὶς «ἐπὶ τάπητος» τὸ θέμα τῆς θρησκείας εἰς τὴν Ἑνωμένην Εὐρώπην. Καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι, ὀρθῶς ἐκ τῶν πρώτων τίθεται, ἐκ Θεοῦ, ἄλλωστε, ἀρχεσθαι.

Ἐν τούτοις ἡ σπουδὴ μὲ τὴν ὁποία, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Συντάξεως τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος, Ζισκάρ Ντ' Ἐστέν, πρὸ - Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐτοποθετήθη ἀρνητικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος, προκάλεσε δικαιολογημένας ἀντιδράσεις εἰς ὅ,τι ἀφορᾶ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἔκφραση τῶν προσωπικῶν του ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ θέματος καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀσυνήθη ἀκομψή τακτικὴ νὰ δημοσιοποιῶνται ἀνεπεξέργασται ἀπόψεις κόντρα πρὸς τὴ συνήθη παραδεκτὴ τακτικὴ, κατὰ τὰ πρώιμα στάδια τῆς συνταγματικῆς διαδικασίας διατυπώσεως Συντάγματος.

Ἡ σπουδὴ πού ἐπεδείχθη θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ αἰτιολογηθεῖ ὡς πρόθεσις τοῦ Προέδρου νὰ ἔχει τὰς ἀντιδράσεις τῶν λαῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης ἐπὶ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς ἀναγνωρίσεως τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως ὡς κέντρου ζωῆς καὶ ἀπ' ἀρχῆς τῆς συντάξεως τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης.

Τὸ γεγονός καὶ μόνον ὅτι ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Εὐρώπης τοποθετεῖται ἀρνητικά, ἐν προκει-

μένω, ἐπιτρέπει νὰ ἐξαχθοῦν συμπεράσματα διὰ τὸ ποῦ ὀδηγεῖται τὸ ὅλο ζήτημα.

Ἀξίζει ἐπομένως νὰ γίνῃ μία προσπάθεια μελέτης τῶν στοιχείων πού περιέχονται εἰς τὰ δημοσιεύματα πού ἀφοροῦν τὴν ἐπίκληση τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα.

Ἡ ἀδυναμία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης νὰ στηριχθεῖ ἐπὶ τῶν ἀξιών τῶν θρησκευτικῶν παραδόσεων, τὴν ὀδήγησε ἀπ' ἀρχῆς σὲ δυσκολίες ἐνότητος δεδομένου ὅτι αἱ συνεργασίαι προαγωγῆς τῶν συμφερόντων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης μοιραίως συγκρούονται πρὸς τὰ ἐπιμέρους συμφέροντα τῶν λαῶν τῆς.

Ἡ συνέχουσα δύναμις εἰς τὴν ὁποίαν καὶ τελικῶς ἐλαφίεται ἡ συνεννόησις διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῶν διαφορῶν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὑπάρχει μόνον εἰς τὴν θρησκείαν (Χριστιανισμόν).

Εἶναι γεγονός ὅμως ὅτι ἀπὸ τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης μέχρι τῆς διαμορφώσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος καὶ τῆς μετασηματισθείσης, Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, ὡς ἔχει σήμερα, ἡ θρησκεία ἀπαθῆθηκε κάπου εἰς τὸ πακέτο «Πολιτισμὸς» ὅπου ὁ ἐνδιαφερόμενος πρέπει νὰ τὴν ἀναζητήσει¹.

Ἐν τούτοις ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους ἀκόμη ἀρνητὲς του, γίνεταί δεκτὸς ὡς κέντρον ἀναφορᾶς καὶ συνεξελίξεως εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν πνευματικὸν γίγνεσθαι.

Βεβαίως η πρωτεύουσα θέση που κατέχει η Ορθοδοξία εις τους λαούς της, πόρω απέχει από την Ευρωπαϊκή εν γενεί θρησκευτική συνείδηση διά τούτο άκριβώς και τὸ θρησκευτικὸ «ἔλλειμμα» εις τὴν Εὐρώπην εἶναι γεγονός.

Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ μέχρι τοῦ ἄλλου κατὰ τὸ ὅποιο ἀναιρεῖ κάθε θρησκευτικο-ἱστορικὸ προηγούμενο, τώρα κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ Συντάγματος της, ἀποδεικνύει ἔγγενεις ἀδυναμίες που ἀνησυχοῦν τουλάχιστον τὴν Ἑλλάδα ὅπου ἡ θρησκεία πρώτη ἀποτελεῖ τὴν «κεφαλὴν τῆς γωνίας» τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ λαϊκοῦ αἰσθήματος.

Εὐρισκόμεθα ἀντιμέτωποι ὄχι μὲ ἀντιστάσεις ἀλλὰ μὲ ἀναιρέσεις οἱ ὅποιες δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν, ὡς πρὸς τὴν προέλευσίν των, τουλάχιστον ἐνδο-εὐρωπαϊκῶς.

Αἱ ἐπικρατοῦσαι θρησκείαι, ὁ Χριστιανισμός, ὁ Μουσουλμανισμός καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός διακρίνονται διὰ τὴν προσκόλλησίν των εἰς τὰς παραδόσεις αἱ ὅποιαι καὶ εἶναι σεβασταὶ κατὰ τὴν ἀνεξιθρησκείαν ἢ ὅποια ὁδηγεῖ εἰς τὸν διάλογον μὲ τὰ μέχρι σήμερον πεπραγμένα.

Οὔτε ὁ Ἰσλαμισμός οὔτε ὁ Ἰουδαϊσμός διενόηθησαν ποτὲ νὰ ἀρνηθοῦν ἢ ἔστω νὰ ἀποτονίσουν ἢ περιορίσουν, ἢ ἀπομονώσουν τὸ περιεχόμενον των ἀπὸ τὰ ἐν ὀνόματι τῆς ἐνωτικῆς συνυπάρξεως «κεκτημένα».

Τὸ διατὶ ἡ Εὐρώπη δημιουργεῖ αὐτὸ τὸ ἀνύπαρκτον εἰς ἄλλας θρησκείας καθεστώς, εἶναι πράγματι ἀπορίας ἄξιον καὶ ὡς ἐκ τούτου θέμα μελέτης.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης, οἱ Βρυξέλλες, ἀλλὰ καὶ ὅλες οἱ πόλεις καὶ τὰ χωριὰ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὴν παρουσία χριστιανικῶν ναῶν, οἱ ὅποιοι μάλιστα προσφέρονται ὡς ἀξιοθέατοι χώροι λατρείας.

Ἐπομένως ὁ Χριστιανισμός δὲν εἶναι κάτι ἄγνωστο ἢ νέο εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ θρησκεία ὀργανωμένη μὲ πιστοῦς, μὲ Ἐκκλησίες, μὲ ἱστορία.

Ὁ Χριστιανισμός δὲν εἶναι ὁ πολιτισμός τῆς Εὐρώπης ἀλλὰ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Θρησκεία.

Ο ΘΕΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Ὑπαρκτὸ τὸ ζήτημα: «Θεὸς καὶ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωσις». Ἀπὸ καιρὸ, ἴσο μεταξὺ τῶν πρώτων θεμελιωδῶν ἀρχῶν που τίθενται στὸ τραπέζι τοῦ Ζισκάρ Ντ' Ἐστὲν πρὸς συζήτηση διὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Εὐρώπης, χαρακτηριζόμενο, μάλιστα, «ὡς εὐαίσθητον» ἀφορᾷ τὸν τρόπο που θὰ γίνῃ εἰς τὸ τελικὸ κείμενο ἡ ἐπίκλησις τῶν θρησκευτικῶν ἀξιών καὶ ἡ διατύπωσίν των στὸν καταστατικὸ χάρτη τῆς Εὐρώπης.

Μετὰ ἀπὸ κάποια κοπιώδη προσπάθεια δρεθῆκε μία λύσις καὶ διατυπώθηκε ἓνα προσεγμένο κείμενο τὸ ὅποιο ἀποβλέπει: α) Στὸ νὰ μὴν ἐνοχλήσῃ τοὺς ἀδιάφορους. β) Νὰ ικανοποιήσῃ τοὺς θρησκευόμενους.

Κατὰ τὴν διατύπωσιν τοῦ κειμένου ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὅτι «ἰσχυρὲς ὁμάδες πίεσεως ἐπιμένουν ὑπὲρ τῆς κατοχύρωσεως τῆς θρησκείας» καὶ ὅτι ἀποτελοῦσαν τὴν μεγάλη πλειοψηφία τῆς Εὐρωπαϊκῆς κοινῆς γνώμης.

Πολιτικοὶ καὶ διανοούμενοι προχώρησαν στὴν θρησκευτικὴ διατύπωσιν, ὄχι μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ αὐτὸ ἐκφράζει τὴν πλειονότητα τῆς Εὐρωπαϊκῆς γνώμης ἀλλὰ κυρίως γιατί οἱ πνευματικὲς καὶ παραδοσιακὲς χριστιανικὲς ρίζες τῆς Εὐρώπης, τεκμηριώνουν καὶ ἐπιβάλλουν ἐκ τῶν πραγμάτων ἱστορικὰ τὴν θρησκεία, σὰν θεμέλιο λίθον καὶ ἰδρυτικὸ προβάδισμα τῆς συντασομένης Εὐρώπης εἰς ἐνότητες πολιτειῶν.

Τὴν πρότασι - διατύπωσι, ἔχει ἰδιαίτερη σημασία, ὑπέγραψαν εἴκοσι προσωπικότητες τῆς Εὐρώπης μὲ πρῶτον τὸν πρώην καγκελάριον τῆς Γερμανίας Χέλμουτ Κόλ. Περιλαμβάνει δύο σημεῖα, ἓνα γιὰ τὸν πρόλογον τοῦ καταστατικοῦ Χάρτη καὶ ἓνα ὑπὸ μορφήν ἄρθρου γιὰ τὸ κυρίως

κείμενο. Στόν πρόλογο γίνεται μιὰ γενική ἀναφορὰ σὲ ὅσα ὀφείλει ἡ Εὐρώπη «στήν πνευματική καὶ ἠθική της κληρονομιά». Ἀντιθέτως, στό ἀρθρο, ἐπισημαίνεται πῶς συγκεκριμένα ὅτι «οἱ ἀξίες τῆς Ἑνώσης περιλαμβάνουν τίς ἀξίες ἐκείνων πού πιστεύουν στόν Θεό ὡς πηγή ἀλήθειας, δικαιοσύνης καὶ καλοῦ, ὅπως ἐπίσης καὶ ἐκείνων πού δὲν ἀσπάζονται μία πίστη, ἀλλὰ σέβονται αὐτές τίς οἰκουμενικές ἀξίες στή βάση ἄλλων πιστεύω καὶ πεποιθήσεων»².

Καλές μὲν οἱ προθέσεις, ἄδηλον ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ Χριστιανική Εὐρώπη εἶναι πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅσο θεωρεῖται καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ τελικὸ κείμενο θὰ ἔχει σαφέστερες καὶ ἐκτενέστερες θέσεις περὶ τὴν θρησκεία.

Οἱ ἐξελίξεις αὐτές πού ἀφοροῦν σὲ μία θέση τῆς θρησκείας, ἀόριστα, μέσα στό Εὐρωπαϊκὸ Σύνταγμα φανερώνουν τὴν χλιαρότητα πού ἐπέδειξε ἡ Χριστιανική Ἐκκλησία στήν Εὐρώπη, τὰ πέτρινα χρόνια, ἀφήνοντας στό ἔλεος τοῦ Θεοῦ τοὺς λαοὺς τῆς, ἀκατήχητους, ἀνεκκλησιαστούς, ἐγκαταλελειμμένους καὶ ἀβοήθητους, βορὰ στίς αἱρέσεις, τίς κακοδαιμονίες καὶ τὴν εὐδαιμονία τῶν ναρκωτικῶν, πού ὀδηγοῦν στήν παράλυση καὶ τὴν διάλυση.

Ἡΐδια ἡ Ἐκκλησία τῆς Εὐρώπης πούλᾳ τοὺς ναοὺς της, γιατί δὲν μπορεῖ νὰ ἀντέξει τὸ βάρος τῆς συντήρησής των καὶ ἐλλεῖπει «κοινοῦ».

Πάλι καλὰ ἐπομένως πού ἡ ἱστορία διέσωσε τίς παραδόσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Εὐρώπης, οἱ ὁποῖες βρίσκονται διαθέσιμες διὰ νὰ τίς ἐπικαλοῦνται ἔτσι ὥστε κάτι τὸ πνευματικὸ καὶ συνεκτικὸ νὰ διακρίνεται εἰς τὸ Σύνταγμα τῆς νέας Εὐρώπης.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ Ἡ ΕΝΕΡΓΟΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ὁ Danid Gross στό βιβλίον του «Ἐρειπωμένο Παρελθόν», ἐξετάζει κριτικά «τίς προοπτικές τῆς παράδοσης καὶ τὴ σχέση

της μὲ τὴ νεωτερικότητα». Δὲν συμφωνεῖ οὔτε μὲ τὴ θρηνολογία «χάνουμε τὴν παράδοσή μας» οὔτε μὲ τὴ «λαγνεία τῆς μετα-νεωτερικότητας». Πιστεύει ὅτι ἡ παράδοση εἶναι χρήσιμη ἀκόμα, ἀλλὰ μὲ ἄλλο τρόπο ἀπὸ ὅ,τι στό παρελθόν.

Ἄλλὰ γιατί μᾶς ἀπασχολεῖ τὸ παρελθόν;

Τὸ παρελθόν καὶ τὸ παρὸν συνδέονται φυσικά. Ὅταν οἱ ἄνθρωποι χάνουν τὴν ἐπαφή μὲ τὸ δημιουργικὸ καὶ τὸ ἠθικὸ παρελθόν, τὴν παράδοση, ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὸ παρὸν καὶ μοιάζουν νὰ στεροῦνται ἀνατροφῆς.

Ἡ ἀποσύνδεση αὐτὴ ὀδηγεῖ στήν παρακμὴ καὶ στήν ἀδυναμία δημιουργίας δομῶν μετάβασης ἀπὸ τὸ παρὸν σὲ τὸ μέλλον.

Ἡ παράδοση λειτουργεῖ σὰν δεξαμενὴ ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλοῦνται ἀξίες, πιστεύω καὶ κανόνες πού συμβάλλουν στήν ὑποστήριξη διαμόρφωσης κοινοτήτων σὲ ὀργανικά σύνολα.

Αὐτὸς ὁ μηχανισμὸς συμπαρουσίας παρελθόντος καὶ παρόντος θεωρεῖται σὰν συνεκτικὸς δεσμὸς πού διατηρεῖ ἀκέραιο καὶ ἀνόθευτο τὸν κοινωνικὸ ἰστό, ὅπως ἔλεγε ὁ Edmond Burke. Ὁ φονταμενταλισμὸς ὀδήγησε σὲ χαλάρωση καὶ τελικὰ σὲ ἀποσύνδεση τῆς φυσικῆς συνεχείας τῆς ζωῆς καὶ ὀδήγησε σὲ παρακμὴ τὴν παράδοση.

Αὐτὴ ἡ κατάσταση αἰτιολογήθηκε σὰν ἀναγκαία ἐφ' ὅσον ἡ παράδοση κατηγορήθηκε ὅτι ἀποβλέπει στὴ χειραφέτηση τῆς πρωτοτυπίας μὲ συνέπεια νὰ παρεμποδίζονται οἱ ἀνθρώπινες δυνατότητες.

Ἡ ἀποψη αὐτὴ ἀπορρίφθηκε μὲ τὸ λογικὸ καὶ πραγματικὸ ἐπιχείρημα (Heidegger) ὅτι «καθετὶ ἐγχείρημα μακρὰς πνοῆς ὀφείλεται σὲ γεγονὸς ὅτι τὰ ἐπινοούμενα ἀποτελοῦν συνέχεια περιόδων δημιουργικῆς ἠθικῆς, πνευματικῆς καὶ τεχνικῆς, ὅπως ἡ πίστη σὲ Θεό, ἡ διάνοηση, ἡ παραγωγή τῆς ἐνέργειας, ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ τροχοῦ κ.ἄ.

Μὲ τὰ δεδομένα αὐτὰ ἡ κατάρρευση

της παράδοσης είναι άδιανόητη, όπως και η νόθευσή της, ή ακόμη και η ισοπέδωση και ένοποιήσή της με έτερόκλητες έστω και συγκλίνουσες παραδόσεις.

Βέβαια υπάρχουν και οι «τριτοκοσμικοί» οι όποιοι άπορρίπτουν τὸ παρελθόν, και «διασκεδάζουν» τὸ παρὸν και κινούνται σὲ ἕνα κακῶς έννοούμενο κόσμο νέων μορφῶν καλλιτεχνικῆς και πολιτιστικῆς έκφρασης.

Αὐτὴ ἡ θέση δέν οδηγεί πουθενά γιατί είναι προσωπική υπόθεση και ἐφήμερη, γι' αὐτὸ και θεωρεῖ άδιανόητη και άκατάλληλη τὴν παράδοση γιά χρήση.

Τὰ άποθέματα τῶν παραδόσεων εὐτυχῶς είναι ισχυρά και παρέχουν τὸ μίτο πὸν οδηγεί στην έξοδο κινδύνου.

Σήμερα ἡ κοινωνική συνοχή βασίζεται στην άντοχή τῶν παραδόσεων και στην άναγνώριση τῆς σημασίας των.

Ώστόσο, στὰ ὑποκατάστατα τῆς παράδοσης έλλοχεύουν κρυφοί κίνδυνοι. Τὸ κράτος, ἡ άγορά, ἡ βιομηχανία τῆς κουλτούρας λόγω τῆς τρομοκρατικῆς έξουσίας πὸν άσκούν σὲ ὅλες τὶς πλευρὲς τὶς σύγχρονης ζωῆς, ἐλέγχουν ἴσως σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ τὴ σκέψη και τὴ συμπεριφορὰ άπ' ὅ,τι οι παραδόσεις.

Σήμερα οι άντιστάσεις πὸν διαθέτουμε έναντίον τῶν δυνάμεων τῆς διοικήσεως και τῆς χειραγωγῆσεως είναι θαρραλέες. Έν τούτοις τὰ κέντρα λήψεως άποφάσεων δέν ἐκπηγάζουν άπό τὶς παλαιὲς παραδόσεις και φαίνονται άποφασισμένα να καταστρέψουν ὅ,τι αντιπροσωπεύουν οι παραδόσεις. Παρ' ὅτι φαίνεται να εἴμαστε πὸν ἐλεύθεροι άπό τὸυς προγόνους μας, στην πραγματικότητα ἴσως εἴμαστε πὸν εὐάλωτοι σ' ἕνα σύνολο άπό νέους και άποτελεσματικότερους πολιτικοὺς και οικονομικοὺς καταναγκασμοὺς, άπό τὰ ἄδηλα και τὰ κρύφια.

Ἡ νεωτερικότητα δέν ὀδήγησε πουθενά. Οι νέοι θεομοί, ὅλα τὰ ὑποκατάστατα τῶν παραδόσεων άπέτυχαν να άντικαταστήσουν τὴν συνεκτικὴ οὐσία τῆς παρά-

δοσης. Αὐτὸ είναι τὸ συμπέρασμα πὸν μετά βεβαιότητος ὀδηγεῖ σὲ πλήρη διάβρωση και διάλυση τῆς έξουσίας με τὴν ἐγκληματικότητα, τὴ βία και τὴν τάση άνακατανομῆς τοῦ πλοῦτου.

Ἡ ὑπεράσπιση τῶν κληρονομημένων κανόνων ζωῆς άποτελεῖ τὸ νόημα τοῦ «ὑπὲρ πάντων άγῶνος» έναντι και αὐτῶν τῶν ισχυροτέρων άντιπάλων, άρκεῖ να μὴ μιλάμε γιά άνάκαμψη, αλλά γιά τὴν συνέχεια τῶν παραδόσεων.

Μέχρις ἕνα βαθμὸ, άνακαλύπτουμε αὐτὸ τὸ εἶδος ριζικῆς κριτικῆς στὸν Heidegger, ὁ ὅποιος θεωροῦσε τὸν τεχνοκρατικὸ κόσμο τοῦ ὕστερου καπιταλισμοῦ ἠθικά διεφθαρμένο και τραγικὰ «έκπτωτο». Τὴν ἴδια κριτικὴ συναντᾶμε ἐπίσης στὸν προμαρξιστικὸ Lukacs, ὁ ὅποιος περιέγραψε τὸν ἴδιο καπιταλιστικὸ κόσμο ὡς χαμένο στην «άψυχη άμεσότητα» και τὴν «άπόλυτη έξαχρείωση». Ἄμφότεροι οι στοχαστὲς πίστευαν πὸς ὅ,τι άποκαλοῦσαν άσθένεια τῆς νεωτερικότητας δέν θεραπεύεται με μεγαλύτερες δόσεις νεωτερικότητας.

Ὁ Novalis πρὶν άπό δύο αἰῶνες, άναφερόμενος στην άνάγκη να κοιτάξουμε πρὸς τὰ πίσω προκειμένου να πᾶμε μπροστά, μπορεί ακόμη να ισχύει γιά τὴν ἐποχή μας.

Η ΑΡΝΗΣΗ ΑΥΤΟΑΝΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Ἡ Εὐρώπη τελευταία δίδει μία μεγάλη μάχη και δέν αυτοαναιρεῖται σὲ πολιτικὸ ἐπίπεδο ἄν και συνεξαρτᾶται τεχνολογικά, ἐπιχειρηματικά και ενεργειακά άπό τὸν άνεπτυγμένο κόσμο.

Αὐτὴ ἡ αντίσταση κατά τῆς αυτοαναιρέσεως τῆς Εὐρώπης ὀφείλει να άντλεῖ δυνάμεις άπό τὸ ισχυρὸ φρόνημα τῶν λαῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ένωσης, συνεκτικὸς δεσμός τῶν ὁποίων άποτελοῦν οι παραδόσεις των και κυρίως οι χριστιανικὲς ρίζες τῆς.

Μπροστὰ άπό τὰ νέα δεδομένα πὸν

έθεσε ή παγκοσμιοποίηση, ή νέα οικονομία, τὰ ἀπρόβλεπτα τῆς 11ης Σεπτεμβρίου, ή ἐπελθοῦσα ὕφεση καί κρίση, ή τάση πρὸς γεωπολιτιστικές ἀνακατατάξεις, ή ἐνίσχυση τῆς παρουσίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στήν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καί ή ἐνεργοποίηση τοῦ Βατικανοῦ γιὰ νὰ ἀναγνωρίσουν τίς χριστιανικὲς ρίζες τῆς Εὐρώπης, οἱ Κυβερνήσεις τῶν χωρῶν μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης, δημιουργοῦν προϋποθέσεις εὐνοϊκές, τὸν κατάλληλο χρόνο ποὺ συζητεῖται ή σύνταξη τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος.

Ἡ σαφὴς ἀναφορὰ τῆς χριστιανικότητος τῆς Εὐρώπης στὸ Σύνταγμά της, τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀναφορᾶς ποὺ θὰ προσδιορίσουν τὴν χριστιανικὴ ταυτότητα τῆς Εὐρώπης, εἶναι ἀδιαπραγμάτευτα.

Ἰσχυρότατο εἶναι τὸ ἐπιχείρημα ὅτι ὁ βασικὸς ρόλος ποὺ ἔπαξε ὁ Χριστιανισμὸς στὴ δημιουργία τῆς εὐρωπαϊκῆς κουλτούρας θὰ πρέπει νὰ ἀναγνωρίζεται στὸ κείμενο ποὺ προγραμματίζεται νὰ γίνῃ τὸ Σύνταγμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης. Συνεργαζόμενο μὲ πολλοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν περισσότερα ἀπὸ 100 μέλη κοινοβουλίων τῶν κρατῶν τῆς Ε. Ε., τὸ Βατικανὸ ἐλπίζει ὅτι θὰ ὑπάρξει μία γραπτὴ δήλωση στὸ προοίμιο, ή ὁποία θὰ ταυτοποιεῖ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση μὲ τὴ χριστιανικὴ πίστη.

Τὸ ἐνδεχόμενο ή Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση νὰ χαρακτηριθεῖ χριστιανικὸς ὀργανισμὸς, θὰ ἐπέφερε περισσότερες ἐπιλοκὲς στὸ ζήτημα ἐντάξεως τῆς Τουρκίας, ἀναφέρουν ἀναλυτὲς.

Ἐπιστρέφουμε προκειμένου νὰ ἐπαναλάβουμε ὅτι, ή παρουσία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στήν Εὐρώπη, δημιουργεῖ Ὁρθόδοξη νησίδα, κυματοθραύστη διὰ τὰ πάσης φύσεως ρεύματα, κατὰ τῆς θρησκείας. Ἡ Εὐρώπη εἶναι παγχριστιανικὴ.

Ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι παρὼν στήν Εὐρώπη, σὲ κάθε πόλη καί σὲ κάθε χωριό, ὁ

Σταυρὸς ὑψώνεται παντοῦ. Ἡ Ἐκκλησία λ.χ. τοῦ Ἁγίου Παύλου καί ἀπέναντι τὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο συνθέτουν τὰ δύο «πρόσωπα», τὸ προϋπάρχον σὰν φυσικὸ καί τὸ νεώτατο, τὸ νομικὸ, στήν πόλη τοῦ Στρασβούργου.

Βεβαίως ὁ ρόλος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν εἶναι συμβατικός, εἶναι μαχητικὸς ὑπὲρ τῶν παραδόσεων τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ σύνολό του.

Ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς στήν Εὐρώπη θεωρεῖται ρίζα³ «μουσειακὴ» ἀντιθέτως ή Ὁρθοδοξία εἶναι ζωντανή, προνοεῖ καί ἐργάζεται κατὰ τὸ θεόπνευστο ὑπόδειγμα «ὁ πατήρ μου, ἕως ἄρτι ἐργάζεται καγὼ ἐργάζομαι» (Ἰωάν. Κεφ. Ε', 17).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ. ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Ἐνώπιον τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως γιὰ τὸ Μέλλον τῆς Εὐρώπης δίδεται «μάχη» ἂν τὸ Σχέδιο τοῦ Συντάγματος θὰ περιλαμβάνει ὁποιαδήποτε ἀναφορὰ στὸν Θεό.

Τόσο ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὅσο καί ή Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία ζητοῦν σαφὴ ἀναφορὰ στὶς χριστιανικὲς ἀξίες τῆς Εὐρώπης, αἴτημα ποὺ ὠστόσο φαίνεται δύσκολο νὰ ικανοποιηθεῖ. Οἱ περισσότερες χῶρες, ἐξάλλου, δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ χαρακτηρισθεῖ ή Ε. Ε. «χριστιανικὸ κλάμπ».

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐνεργεῖ καί ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ζητεῖ νὰ περιληφθεῖ στὸν εὐρωπαϊκὸ καταστατικὸ χάρτη ἀναφορὰ στὶς χριστιανικὲς ρίζες τῆς Εὐρωπαϊκῆς κληρονομιάς. Στὶς προτάσεις ποὺ ἔχει ἀποστείλει στὴ Συνέλευση γιὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης, ή Ἱερὰ Σύνοδος ζητεῖ τὴν κατοχύρωση τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὴν ἀπαγόρευση τοῦ προσηλυτισμοῦ, τὴν ἀναφορὰ στὶς χριστιανικὲς ρίζες τῆς εὐρωπαϊκῆς πνευματικῆς κληρονομιάς καί τὴ ρύθμιση τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας σὲ ἐθνικὸ ἐπίπεδο. Τὴν ἀναφορὰ στὶς χριστιανικὲς ρί-

ζες τῆς Εὐρώπης ζητεῖ ἐξάλλου καὶ ὁ προ-
καθήμενος τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλη-
σίας πάπας Ἰωάννης - Παῦλος Β΄. Ὁ
Ποντίφικας συνάντησε στὰ τέλη τοῦ προη-
γουμένου ἔτους τὸν ἐπικεφαλῆς τῆς Συν-
τακτικῆς Συνέλευσης Βαλερί Ζισκάρ ντ΄
Ἐστὲν προκειμένου νὰ προωθήσει τὴ θέση
τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Οἰ-
κουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος
προηγήθηκε μὲ σειρά ἀπαφῶν στὴν πρω-
τεύουσα τῆς Εὐρώπης.

Ἀξίζει νὰ ἀναφερθῆι καὶ ἡ «ἀνορθό-
δοξη» ἀπαράδεκτη ἀποψη τοῦ ἐκπροσώ-
που τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης στὴ Συ-
ντακτικὴ Συνέλευση Εὐρωβουλευτῆ τοῦ
ΠΑΣΟΚ κ. Γιώργου Κατηφόρη, ποὺ δή-
λωσε στὸ «Βῆμα» (Σάββατο 8 Φεβρουα-
ρίου 2003) ὅτι «τάσσομαι ἐναντίον
ὁποιασδήποτε ἀναφορᾶς στὰ θεῖα καὶ
«αὐτὸ θὰ τὸ κάνω ὅσο ἀκόμη θὰ ἐκφράζω
τὴν Ἑλλάδα στὴ Συνέλευση».

Πρέπει νὰ συνεκτιμηθῆι στὸ ὑπάρχον
κλίμα τὸ γεγονός ὅτι «καμμιά Ἐκκλησία
ἢ Θρησκεία» δὲν ἔχει νομικὴ ὑπόσταση στὰ
θεσμικὰ ὄργανα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης,
ὡστόσο οἱ Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης ἀπο-
τελοῦν ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ διαλόγου
ποὺ ἀρχισε μὲ τὴ Συνθήκη τοῦ Λάακεν.

Τὴ δέσμευση τῆς ἑλληνικῆς κυβερνή-
σεως ὅτι θὰ προσπαθήσει, κατὰ τὴ διάρ-
κεια τῆς προεδρίας της στὴν Ε. Ε., νὰ δια-
τηρηθῆι σὲ κάθε χώρα - μέλος τὸ ἐθνικὸ
δίκαιο ποὺ ὀρίζει τὶς σχέσεις Ἐκκλησίας -
Πολιτείας, ζητεῖ, ἐμμέσως πλὴν σαφῶς, ὁ
ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος.

Μὲ ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν Πρωθυπου-
ρὸ κ. Κ. Σημίτη, ζητεῖ ἐπίσης νὰ διατηρη-
θῆι καὶ νὰ ἀναδειχθῆι ὁ Χριστιανισμὸς ὡς
κοινὴ ρίζα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ ἀναγνώστης ἐλπίζει ὅτι ἔλαβε μίαν
γεύση τῶν ὄσων συμβαίνουν τώρα στὴν Συ-
νέλευση γιὰ τὴν ἐκπόνηση τοῦ Εὐρωπαϊ-
κοῦ Συντάγματος, ὑπὸ τὸ ὅποιον θὰ ζή-
σουν οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης. Ἡ Εὐρώπη φαί-

νετα ὅτι ἐγκαταλείπει τὶς ρίζες της, σὲ μα-
ρασμὸ καὶ ἀποξήραση. Τὴν ἴδια στιγμή ἡ
Ὁρθοδοξία, ἡ πίστις τῶν παραδόσεων τοῦ
μαρτυρικοῦ Γένους μας παραμένει ἡ αὐτὴ
ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, διδάσκουσα τοὺς λαοὺς
πὼς «ὅπου πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ ἐλευθερία»
(Β΄ Κορινθ., κεφ. 3, 17).

Ἡ Συντακτικὴ Συνέλευση γιὰ τὸ Εὐ-
ρωπαϊκὸ Σύνταγμα φαίνεται νὰ πελαγο-
δρομεῖ περὶ τὸν θρησκευτικὸ της ὀρίζοντα,
λησιμονοῦσα, προφανῶς, ὅτι καὶ τὸ ἀλη-
θινὸ πνεῦμα καὶ ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία εἶ-
ναι ὑπαρκτὰ καὶ κατοχυρωμένα καὶ δὲν
ἐπιδέχονται περιορισμοὺς παρὰ ὅποταν
καὶ ὅπως οἱ Πατέρες καθορίζουν.

ΙΩΑΝ. Ν. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗΣ

Γεν. Γραμματεὺς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνωσης
τῶν Φίλων τοῦ Robert - Schuman Ἑλλάδος.
Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Νομικῶν
Εὐρωπαϊκῆς Συνεργασίας
Μέλος τῆς Ἐνώσεως Εὐρωπαίων Νομικῶν

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. α) Ἡ Διάσκεψη τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Κυ-
βερνήσεων τῶν Κρατῶν Μελῶν, ἡ ὁποία συγκλήθηκε
στὸ Τορίνο στίς 29 Μαρτίου τοῦ ἔτους χίλια ἐνιακό-
σια ἐνενηντὰ ἔξι γιὰ νὰ θεσπίσει μὲ κοινὴ συμφωνία
τὶς τροποποιήσεις ποὺ πρέπει νὰ γίνουν στὴ Συνθήκη
γιὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, στίς Συνθήκες περὶ ἰδρύ-
σεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας, τῆς Εὐρωπαϊκῆς
Κοινότητος Ἀνθρακα καὶ Χάλυβα καὶ τῆς Εὐρω-
παϊκῆς Κοινότητος Ἀτομικῆς Ἐνέργειας ἀντιστοι-
χῶς, καὶ σὲ ὀρισμένες συναφεῖς πράξεις υἱοθέτησε τὰ
ἀκόλουθα κείμενα:

6) Ἀπὸ τὴν «Τελικὴ Πράξη» τῆς Συνθήκης τοῦ
Ἀμστερνταμ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως. I. Συνθήκη
τοῦ Ἀμστερνταμ ποὺ τροποποιεῖ τὴ Συνθήκη γιὰ τὴν
Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση, τὶς συνθήκες περὶ ἰδρύσεως τῶν
Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων καὶ ὀρισμένες συναφεῖς
πράξεις.

γ) Δηλώσεις: Ἡ Διάσκεψη υἱοθέτησε τὶς ἀκόλου-
θες δηλώσεις οἱ ὁποῖες προσαρτῶνται στὴν παρούσα
Τελικὴ Πράξη.

δ) Δήλωση γιὰ τὸ καθεστῶς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ
τῶν μὴ ὁμολογιακῶν ἐνώσεων. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνω-
ση σέβεται καὶ δὲν προδικάζει τὸ σύμφωνα μὲ τὸ
ἐθνικὸ δίκαιο καθεστῶς τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρη-
σκευτικῶν ἐνώσεων ἢ κοινοτήτων στὰ κράτη-μέλη.
Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση σέβεται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο τὸ
καθεστῶς τῶν φιλοσοφικῶν καὶ μὴ ὁμολογιακῶν ἐνώ-
σεων.

2. «ΝΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΜΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ»

Ἐν ὄψει τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Σχεδίου Συντάγματος, ἐστὶν ἀπὸ τὴν Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸν Πρόεδρο αὐτῆς κ. Giscard d' Estaing τὸ κατωτέρω μῆνυμα ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τῆς Διεθνούς Ἐνώσεως Robert Schuman Δρ. Ἀνδρέα Θανασοῦλια:

«Σὲ μία ἱστορικὴ στιγμή τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκοδόμησις, ποῦ μετὰ ἀπὸ πενήντα χρόνια μαραθωνίου ἀγῶνος προσπαθοῦμε νὰ τὴν προκρίσουμε μὲ τὸν καταστατικὸ τῆς χάριτι γιὰ νὰ τὴν ἐνώσουμε καὶ πολιτικά, πιστεύομε πὼς θὰ ἦταν ἀτόπημα νὰ μὴ ἀναφερθοῦν στὶς θεμελιώδεις ἀρχὲς τῆς Ἐνώσεως καὶ οἱ χριστιανικὲς ἀξίες.

Ἰδιαίτερα τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖο καὶ σὲ μιὰ ἐποχὴ ποῦ σὲ ὅλο τὸν κόσμο τὴν δημοκρατία καὶ οἱ προκλήσεις τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ βρισκονται σὲ ἐξαρση καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ δύναμις ποῦ μέσα ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸ δίκτυο ποῦ διαθέτει θρῖσκειται κοντὰ στὸν ἄνθρωπο, κοντὰ στοὺς πολῖτες τῆς Εὐρώπης, ἀνεξάρτητα ἀπὸ κοινωνικὲς τάξεις ἢ πολιτικὰ κόμματα.

- Ἐπειδὴ τὰ μηνύματα ποῦ ἐκφράζουν οἱ χριστιανικὲς ἀξίες, ἀνῆκουν ἀναντιρροητὰ στὴν εὐρωπαϊκὴ πνευματικὴ κληρονομιά, ριζωμένη ἀπὸ αἰῶνες σὲ ὅλα τὰ κράτη - μέλη, καὶ συμβάλλουν στὴν ἀσφαλέστερη πορεία τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὁλοκληρώσεως,

- Ἐπειδὴ ἡ πολιτικὴ ἐνοποίηση τῆς Εὐρώπης ἀπαιτεῖ τὰ θεμέλια τῆς δημοκρατίας ποῦ ἐδραίωνει νὰ βασίζονται στὴ συνεργασία ὄλων τῶν ζωντανῶν δυνάμεων τῆς κοινωνίας, μετὰ δὲ τούτων, ἀναμφισβήτητα καὶ τῶν πολιτῶν ἐκείνων ποῦ ἀσπάζονται στὴν μακροχρόνια πορεία τῆς τῆς χριστιανικῆς ἀξίες.

- Ἐπειδὴ ἡ ἀρχικὴ προσέγγιση τῶν λαῶν, τῆς ἄλλοτε παρασσομένης Εὐρώπης, ἔγινε μὲ βάση τῆς αἰώνιες ἀξίες τῆς Χριστιανοσύνης, τὰ κηρύγματα τῶν ὁποίων συνοψίζονται στὴν κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη καὶ προσέγγιση τῶν λαῶν μὲ ὑπόβαθρο τὰ ἰδανικά καὶ τῆς

παραδόσεις τους.

- Ἐπειδὴ οἱ τρεῖς θεμελιωτῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ιδεώδους Robert Schuman, Adenauer, De Gasperi κ. ἄ. ἦταν χριστιανοὶ ὄπως καὶ οἱ ὑπογράψαντες τὴν ἰδρυτικὴ συνθήκη τῆς Ρώμης, θὰ ἦταν ἀνεπίτρεπτη προσβολὴ στὴ μνήμη τους νὰ μὴ δώσουμε τὴ χριστιανικὴ πνοὴ στὸ ὑπὸ σύνταξη Σύνταγμα τῶν λαῶν τῆς ἡπείρου μας.

- Ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσουμε στὴν εὐρωπαϊκὴ οἰκοδόμησις καὶ μὲ τὸ Σύνταγμα τῆς ἕνα πιὸ βαθῦ περιεχόμενο, μιὰ διάσταση πιὸ ἐντονα πνευματικὴ, τὴν πνοὴ ἐνός «νέου ἀνθρωπισμοῦ» βασισμένου στὴν ἱστορικὴ, πολιτικὴ καὶ ἠθικὴ τῆς κληρονομιά,

- Ἐπειδὴ ἡ δημοκρατία, γεννηθεῖσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ, σέβεται τὴν ἀξιοπρέπεια κάθε ἀνθρώπινος ὑπαρξῆς χωρὶς καμμία ἐξαιρέση.

- Ἐπειδὴ οἱ χριστιανικὲς ἀξίες ἀποτελοῦν τὸ σημεῖο ἀναφοράς, τὸν ἐνωτικὸ κρῖκο, τὸν ἐγγυητὴ καὶ τὸ θεμέλιο τῶν παραδόσεων μας καὶ τὴ διασφάλιση τῆς πνευματικῆς μας ταυτότητας,

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση τῶν Φίλων τοῦ Robert Schuman, γιὰ ὅλους τοὺς προαναφερομένους συνοπτικὰ λόγους, θεωρεῖ ὅτι εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη καὶ ἐπιβεβλημένη ἡ ἀναφορὰ στὸ ἄρθρο 2 τῆς Συνθήκης γιὰ τὴν **θέσπιση Συντάγματος** τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀξιών, ἐφόσον πλήρως ἀποδεικνύεται καὶ μὲ τῆς μαρτυρίες καὶ τὴν διαθήκη τοῦ μεγάλου ἐμπνευστοῦ τῆς Ἐνωμένης Εὐρώπης Robert Schuman ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐνοποιὸς δύναμις καὶ τὸ ἰδανικὸ δῆμα γιὰ τὴν διάδοσις τῶν οἰκουμενικῶν μηνυμάτων ποῦ συμβάλλουν στὴν σύσφιξη τῶν δεσμῶν τῶν λαῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς οἰκογένειας ποῦ ὀδηγοῦν τελικὰ **στὴν ὀριστικὴ πολιτικὴ ἐνότητα τῆς ἡπείρου μας ἐπ' ἀγαθῶ τῶν λαῶν τῆς**.

3. Ρίξα οἱ **πολιτικοὶ ἐννοοῦν τὴν Εὐρωπαϊκὴν παράδοσι** καὶ αὐτὴ **ἀποδέλουν νὰ προστατεύσουν**.

Ἡ ἐγγραφὴ νέων συνδρομητῶν εἰς τὰς «**Ἀκτῖνας**» εἶναι ἕνα πνευματικὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἡμποροῦμε νὰ ἐπιτελέσωμε ὅλοι, μὲ μικρὰν προσπάθειαν.

«ΕΛΘΩΝ ΕΥΗΓΓΕΛΙΣΑΤΟ ΕΙΡΗΝΗΝ ΥΜΙΝ ΤΟΙΣ ΜΑΚΡΑΝ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΓΓΥΣ»

(Έφ. Β' 17)

Ίσως, όταν διαβάζονται αυτές οι γραμμές ή ανθρωπότητα να εορτάζει τὰ ἐπινίκεια τοῦ πολέμου τοῦ Ἰράκ ἢ νὰ θρηνεῖ τὰ καταστροφικὰ ἀποτελέσματα μιᾶς «πύρρειας νίκης». Γεγονὸς πάντως εἶναι ὅτι ἐζήσαμε ἄλλον ἕναν παράλογο τοπικὸ πόλεμο, ποῦ θὰ μπορούσε νὰ ἐξελιχθῆ σὲ παγκόσμιο, ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ «δέος» τῆς Ὑπερδύναμης.

Ἡ ἐπόμενη ἡμέρα βρίσκει τὴν ἀνθρωπότητα νὰ μετράει τὶς ἐκατέρωθεν ἀνθρωποθυσίες καὶ νὰ διερωτᾶται ἂν τέτοιοι πόλεμοι, ποῦ γίνονται μὲ τὸ πρόσχημα τῆς ἀποκατάστασης τῆς νομιμότητος (;) καὶ τῆς διασφάλισης τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, μποροῦν νὰ δικαιολογηθοῦν στὶς ἀνθρώπινες συνειδήσεις. Πῶς ὁμως νὰ δικαιολογήσει κανεὶς τὰ ἀδικαιολόγητα ὅταν, πρὶν ἀκόμα λήξει ἡ ἀπάνθρωπη αἱματηρὴ δοκιμασία μαχομένων καὶ ἀμάχων, εἶδαν τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας σχέδια ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν κολοσσῶν, κυρίως τῶν ΗΠΑ, γιὰ τὴν ἀνασυγκρότηση τοῦ οἰκονομικοτεχνολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς χώρας τοῦ Ἰράκ καὶ τὴν ἐπούλωση τῶν πληγῶν, κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου;

Μήπως, λοιπὸν ἡ ἐπιχείρηση «Σὸκ καὶ δέος» ἐγίνε μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἐξυπηρετηθοῦν ἀμιγῶς ὕλικοι στόχοι τῆς Ὑπερδύναμης καὶ τῶν συμμάχων τῆς καὶ ἡ θεμελίωση μιᾶς παγκόσμιας κυριαρχίας, ἀνεξαρτήτως τοῦ κόστους

σὲ ἀνθρώπινες ὑπάρξεις, ποῦ πάλι θυσιάσθηκαν ἀναιτιολόγητα, ψιθυρίζοντας «γιατί»;

Τὶς ἀπαντήσεις στὰ παραπάνω ἐρωτήματα καλοῦνται νὰ δώσουν κατὰ πρῶτον οἱ ἡγέτες τῶν μεγάλων δυνάμεων τοῦ πλανήτη μας καὶ ἔπειτα οἱ λαοὶ καὶ καθένας μας, γιατί ὅλοι ἔχουμε ἡγέτες ποῦ μᾶς ἀξίζουν.

Ἡ ἱστορικὴ πείρα, πάντως, ἐρχεται νὰ μᾶς ὑπενθυμίσει ὅτι κάποτε «ἐρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῖς ἀπειθοῦσι», διότι ἐνῶ Ἐκεῖνος ἦλθε καὶ ἔφερε τὸ καλύτερο γιὰ ὅλα τὰ πλάσματά Του μῆνυμα τῆς Εἰρήνης, ἐμεῖς μὲ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους τὸ ἀποκρούσαμε. Νομίσαμε ὅτι εἴμαστε σὲ θέση, μὲ τὶς δικές μας ἀτελεῖς δυνάμεις, νὰ δημιουργήσουμε προϋποθέσεις εἰρηνικῆς συνύπαρξης καὶ ἐμπεδώσεως μιᾶς παγκόσμιας εἰρήνης, ποῦ θὰ βασίζεται σὲ πεπερασμένα σχήματα καὶ κριτήρια ὕλικης καὶ καθαρὰ ὀπλικῆς ὑπεροχῆς.

Νὰ λοιπὸν ποῦ τὰ συμπτώματα τοῦ πρόσφατου πολέμου, μᾶς ἀναγκάζουν σὲ μιὰ ἀλλαγὴ πορείας ἂν θέλουμε νὰ ἐπιβιώσει τὸ ἀνθρώπινο γένος.

Νὰ εὐχηθοῦμε, μὲ τὴν Δύναμη τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας, τὴν ὁποία καὶ πρὸ ἡμερῶν ψηλαφήσαμε, νὰ ὀδηγηθοῦν ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι στὸ δρόμο τῆς Εἰρήνης Ἐκεῖνου, ποῦ ἦλθε νὰ «λύσῃ τὸν μεσοτόιχον τοῦ φραγμοῦ» καὶ «τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν Εἰρήνην».

Ι. Γ. ΚΑΤΣΟΜΗΤΡΟΣ

ΟΙ ΕΝΔΟΞΟΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

Ζοῦμε σὲ μιὰ ἐποχὴ πού ὄλοι μας ἀναζητοῦμε θέματα γιὰ νὰ ἀπασχοληθοῦμε. Δὲν μᾶς ἀρκοῦν τὰ συνηθισμένα καὶ τὰ καθημερινά, ἔστω καὶ ἂν σχετίζονται μὲ τὴν ζωὴ μας, μὲ τὰ παιδιὰ μας καὶ μὲ τὸ μέλλον μας, ὄχι μόνο τὸ πρόσκαιρο ἀλλὰ καὶ τὸ αἰώνιο. Καὶ ζητοῦμε θέματα συγκλονιστικά, πού δίνουν τροφὴ στὴν ἀρθρογραφία τῶν ἐφημερίδων, τὶς κουβέντες μας καὶ -πρὸ παντὸς- τὶς τηλεοπτικὲς ἐκπομπές. Καὶ τὶ ἄλλο συγκλονιστικώτερο ἀπὸ τὸν πόλεμο τῶν Ἀμερικανῶν στὸ Ἰράκ.

Καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμο στὸ Ἰράκ, περνᾶμε στοὺς Ἀμερικανούς καὶ τὴν... ἀμερικανολογία. Γιατὶ ἔκαναν τὸν πόλεμο, γιατί ἔχουν ἄδικο, γιατί δὲν μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἐλευθερωτὲς τοῦ Ἰράκ. Καὶ δὲν μένομε ἐδῶ, ἀλλὰ προχωροῦμε σὲ ἀτελεύτητο ὕβρεολόγιο.

Ἄλλὰ πότε τὰ κράτη κανόνιζαν τὴν συμπεριφορά τους μὲ βάση τὴν φιλάνθρωπία καὶ τὸ δίκαιο; Καὶ γιατί θὰ τὸ κάνουν σήμερὰ οἱ Ἀμερικανοί; Γιὰ ἓνα πρᾶγμα θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς κατηγορήσουμε. Ὅτι, συμπεριφερόμενοι ὅπως ὄλοι οἱ ὅμοιοί τους, φοροῦν προσωπεῖο φιλάνθρωπίας, δημοκρατίας καὶ ἐλευθερωτῶν τοῦ ἰρακινοῦ λαοῦ τὸν ὅποιον, μετὰ τὸν ἄγριο καὶ σκληρὸ Πόλεμο τοῦ Κόλπου, προσπάθησαν (καὶ τὰ κατάφεραν) νὰ διαλύσουν μὲ τὸ σκληρὸ, ἀνελέπτο καὶ ἀπάνθρωπο ἐμπάργκο γιὰ τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ γιὰ τρόφιμα καὶ φάρμακα. Ὑστερὰ ἀπὸ ὅλα αὐτά, βλέπετε πούθενά τὴν φιλάνθρωπία;

Στὶς ἀκολουθίες τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἀκούσαμε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ σ' ἓνα συγκλονιστικὸ στίχο: «Δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς». Ὅλοι ἀδιακρίτως. Μικροὶ καὶ μεγάλοι. Πλούσιοι καὶ φτωχοί. Ἰδιαιτέρως ὅμως οἱ πλούσιοι καὶ τὰ μεγάλα καὶ ἔνδοξα κράτη πού ἔχουν μεγάλη δύναμη, πού τὴν διαχειρίζονται συχνὰ γιὰ νὰ ἀδικοῦν τὰ μικρότερα κράτη. Γι' αὐτὸ ὁ ψαλμωδὸς προσθέτει: «Πρόσθετε αὐτοῖς κακὰ Κύριε, πρόσθετε

αὐτοῖς κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς».

Τώρα πού διαβάζονται αὐτὲς οἱ γραμμές, θὰ ἔχη τελειώσει, ἴσως, ὁ πόλεμος στὸ Ἰράκ. Ἡ σιδηρόφρακτὴ δύναμις τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς θὰ ἔχη μᾶλλον ἐπικρατήσει. Καὶ ἴσως, σύμφωνα μὲ τὶς ὑποσχέσεις τους, θὰ ἔχη ἀρχίσει ἡ διαδικασία τῆς «ἀπελευθερώσεως» τῶν ἀτυχῶν Ἰρακινῶν.

Κατὰ τὰ ἄλλα, θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ ὑπάρχουν μεγάλα καὶ μικρὰ κράτη, ἄλλα ἐπιτιθέμενα γιὰ νὰ διασφαλίσουν τὰ συμφέροντά τους (νόμιμα ἢ παράνομα) ἄλλα ἀμυνόμενα ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἑστιῶν.

Καὶ ἡ ἀδικία; Αὐτὴ θὰ ἐξακολουθήσει νὰ ὑπάρχει, παρὰ τὶς διαμαρτυρίες τῶν λαῶν. Γιατὶ τὰ κράτη θὰ ἐξακολουθήσουν νὰ μεριμνοῦν ὄχι γιὰ τὸ δίκαιο ἀλλὰ γιὰ τὰ συμφέροντά τους. Ἀκόμη καὶ αὐτὰ τῶν ὁποίων οἱ λαοὶ σήμερὰ διαμαρτύρονται. Καὶ θὰ ἐξακολουθήσει νὰ ἀκούγεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, πάντοτε ἐπίκαιρος, πάντοτε ἀληθινός: «Δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς». Καὶ ἐπειδὴ τὰ κράτη, ἰδίως τὰ μεγάλα καὶ ἔνδοξα (ὅπως π.χ. ἡ Ἀμερικὴ σήμερὰ) δὲν τείνουν πάντοτε εὐήκοον οὖς στὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, θὰ ἐπιλέγῃ ὁ ψαλμωδός:

«Πρόσθετε αὐτοῖς κακὰ Κύριε, πρόσθετε αὐτοῖς κακὰ τοῖς ἐνδόξοις τῆς γῆς».

Ἡ ἱστορία πού ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐπικράτησι τῆς ἀδικίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων, πιστοποιεῖ ὅτι αὐτὰ τὰ κακὰ ἐπιπίπτουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἀδικούντων ἰσχυρῶν, εἴτε χρυσοφόροι Μῆδοι λέγονται, εἴτε σιδηρόφρακτοι Ρωμαῖοι, εἴτε πανίσχυρη Σοβιετικὴ Ἐνωσις, εἴτε ὅπως ἄλλως. Καὶ ἀκόμη ἡ ἱστορία βεβαιώνει ὅτι αὐτὰ τὰ μεγάλα ἔθνη πού κυριάρχησαν στὸ παγκόσμιο στερέωμα ἦρθε ἡ ὥρα πού ἐξαφανίσθηκαν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Αὐτὰ τὰ γνωρίζομε ὄλοι. Καὶ πρέπει νὰ τὰ γνωρίζουν οἱ Ἀμερικανοί.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Όταν διαρκούντος του δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου έγινοντο οι διαπραγματεύσεις για την ίδρυση του Όργανισμού των Ηνωμένων Έθνων, βασικό σημείο του σχεδίου οργανώσεως αυτού ήταν η σύσταση του Συμβουλίου Ασφαλείας, ή ευθύνη του οποίου θα ήταν η παρεμπόδιση οποιουδήποτε μελλοντικού πολέμου. Τα μέλη του Σ. Α. καθορίσθησαν σε ένδεκα (πέντε μόνιμα και τα υπόλοιπα έξι εκλεγόμενα για χρονικό διάστημα δύο ετών). Τα μόνιμα μέλη (Η.Π.Α., Μεγάλη Βρετανία, Ρωσία, Κίνα, Γαλλία) έχουν εκ του κανονισμού του Σ. Α. το δικαίωμα της άρνησικυρίας στις όποιεσδήποτε αποφάσεις αυτού.

Από την πλευρά αυτήν, τούτο σημαίνει ότι ο ΟΗΕ από της συστάσεώς του δεν ήταν ένας «δημοκρατικός» οργανισμός. Γιατί ο ρόλος της Γενικής Συνελεύσεως, όπου κάθε κράτος διαθέτει μία μόνον ψήφο είναι περιορισμένος. Και σημαντικός είναι ο ρόλος του Σ. Α. και πιδ συγκεκριμένα των πέντε μόνιμων μελών αυτού. Άρα ο ΟΗΕ έχει ούτως ή άλλως έναν «ολιγαρχικόν» χαρακτήρα. Μέσα από την λειτουργία αυτού του συστήματος κρίνεται ή νομιμότητα του πολέμου.

Παρόμοια οργάνωση υφίστατο και στην προκάτοχο του ΟΗΕ, την Κοινωνία των Έθνων (του μεσοπολέμου), όπου ή Συνέλευση των μελών αυτής είχε χαρακτήρα δημοκρατικόν, ενώ τὸ Συμβούλιο αυτής είχε χροιά άριστοκρατική, με τὰ αυξημένα προνόμια των Μεγάλων Δυνάμεων βάσει των οποίων τὸ «Συμβούλιον» καθίστατο τὸ ισχυρότερον ὄργανον αυτής.

Στήν προκειμένη περίπτωση της προ-

σφάτου άγγλοαμερικανικής ενόπλου επέμβασεως στο Ιράκ, ή μονομερής ενέργεια αυτή με την παράκαμψη της διαδικασίας μέσω του Σ. Α., δεδομένης της αντίθετου γνώμης των υπόλοιπων μελών αυτού, άποτελει πλήγμα κατά του ρόλου του Όργανισμού Ηνωμένων Έθνων.

Ό πόλεμος αυτός με άλλα λόγια έδειξε με τρόπο άναμφισβήτητο την έπιβολή της άπόψεως του ισχυρού επί του διεθνούς δικαίου.

Έπειδή όμως ούδέν κακόν άμιγές καλού θα πρέπει να εκτιμήσουμε ότι όσα διαδραματίζονται σε διεθνές έπίπεδον συμπεριλαμβανομένων και των αντιδράσεων των κοινωνιών των λαών, των Κοινοβουλίων και των Κυβερνήσεων άκόμη, γεννούν την έλπίδα για τόν επαναπροοδιορισμό του ουσιαστικού ρόλου του ΟΗΕ και των άλλων διεθνών οργάνων αυτού, τὰ όποια έχουν προορισμό την έγγήυση της ειρήνης μεταξύ των μελών κρατών αυτού.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Άπασχόλησε στα μέσα του παρελθόντος Άπριλίου την έλληνική και την διεθνή κοινή γνώμη ή Σύνοδος των παλαιών και των νέων μελών της Ευρωπαϊκής Ένώσεως στην Άθήνα με την ευκαιρία της υπογραφής της εντάξεως των δέκα νέων κρατών, μεταξύ δε αυτών και της Κυπριακής Δημοκρατίας εις αυτήν.

Στα σαράντα πέντε και πλέον χρόνια που έχουν μεσολαβήσει από την πρώτη Σύνοδο στις 25 Μαρτίου 1957 στην Ρώμη που ήταν και ή γενέθλιος ήμερα των Ευρωπαϊκών Οικονομικών Κοινοτήτων με περιορισμένο αριθμό μελών (έξι τόν αριθμό), ή

Ευρωπαϊκή Ένωση όπως μετονομάστηκε ή αρχική Ε.Ο.Κ., επεκτείνεται με την ένταξη σε αυτήν πολλών νέων μελών.

Στα σαράντα πέντε αυτά χρόνια συντελείται η σοβαρότερη ιστορική προσπάθεια προς ένοποιηση των ευρωπαϊκών χωρών και η οποία συνεχίζεται με σταθερά βήματα προς την κατεύθυνση από ενός της γεωγραφικής διευρύνσεως της Ε.Ε. και από άλλου προς την θεσμοθέτηση νέων αρμοδιοτήτων κοινής πολιτικής πέραν των οικονομικών προγραμμάτων και ρυθμίσεων με την επιδίωξη άσκησης κοινής εξωτερικής πολιτικής και άμυνας. Η πρόσφατη όμως κρίση με τον πόλεμο στο Ιράκ απέδειξε ότι το τελευταίο δεν είναι πάντοτε έφικτό. Παρά ταυτα, το γεγονός αυτό δεν είχε σοβαρότερες συνέπειες στην συνοχή των κρατών μελών αυτής. "Ας ευχηθούμε ή μέχρι σήμερα συνετή πορεία της Ε.Ε. να συνεχισθεί και στο μέλλον, για την παγίωση της ειρήνης και της ευημερίας των λαών. Οι θεμελιωτές των αρχικών Ευρωπαϊκών Οικονομικών Κοινοτήτων ή R. Schumann και ή Jean Monnet ήσαν άνθρωποι με πνευματικούς όραματισμούς και χριστιανικό ήθος και με αυτές τις δικές τους πνευματικές προϋποθέσεις προσέβλεπαν στην επιτυχία του έργου τους. Δεν μπορεί να ισχυρισθεί κανείς ότι και οι διάδοχοί των διακατέχονται από παρόμοια αισθήματα. Παρά ταυτα ή αρχική θεμελίωση των ιδρυτικών στελεχών απέδειχθη ικανή να ποδηγητήσει χωρίς σοβαρές ταλαντεύσεις την ιστορική πορεία της Ε.Ε. Μια ανάθάμιση στο αρχικό πνεύμα των R. Schumann και Jean Monnet θα προσέδιδε ασφαλέστερες δικλείδες και για την μελλοντική εξέλιξη και επιτυχή προσαρμογή των μελών αυτής στη νέα κατάσταση των είκοσιπέντε μελών.

Η ΠΕΜΠΤΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΗΜΕΡΙΔΑ

Πραγματοποιήθηκε τή Σάββατο 12

Απριλίου στην αίθουσα του κτιρίου «ή Απόστολος Παύλος» Καρύτση 14 ή 5η Ιατρική ήμερίδα με θέμα: «Ιατρική και ήθική». Τή πρόγραμμα, μετά τόν χαιρετισμό - προσφώνηση του ήφθαλμιάτρου κ. Θρασύδουλου Κετοέα κατενέμετο σε δύο Συνεδρίες.

Η πρώτη, προεδρεύοντας του όμοτιμου καθηγητού του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεωργίου Δαϊκου, περιελάμβανε τις ακόλουθες εισηγήσεις:

1. «Ιατρική φιλοσοφία» με εισηγητή τόν καρδιολόγο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Μιχαήλ Μηλίγκο.

2. «Η ήθική στην ιατρική έρευνα και στις εφαρμογές της» με εισηγητή τόν καρδιολόγο καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιον Αβραμίδην.

3. «Νοσοκομειακή Ιατρική και ήθική» με εισηγητή τόν παιδίατρο, όμοτιμο καθηγητή του Creighton University U.S.A. κ. Γ. Μαραγκόν.

4. «Ιατρική: Λειτουργία - Αποστολή» με εισηγητή τόν κ. Βασίλειον Κέκη - χειρουργόν, καθηγητήν του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η δεύτερη Συνεδρία περιελάμβανε δύο διαλέξεις:

1. «Η ιατρική Παιδεία στον 21ο αιώνα και οι ήθικές αξίες» με όμιλητή τόν Όμοτιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεώργιον Δαϊκον και

2. «Νομικά και ήθικά προβλήματα που προκύπτουν από τόν πρόσφατο νόμο για την ιατρική ύποδοήθηση της ανθρώπινης αναπαραγωγής» με όμιλητήν τόν καθηγητήν της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ακαδημαϊκόν κ. Απόστολον Γεωργιάδη.

Τα κείμενα των εισηγήσεων αυτών και των διαλέξεων θα δημοσιευθούν σε προσεχές τεύχος των Ακτινών.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο τεύχος των «Ακτίων» ή Ελληνική Ιατρική Έταιρεία της Νέας Υόρκης, σε συνεργασία με τον Ελληνικό Σύνδεσμο (Hellenic Link), έχει καθιερώσει, να τιμάται κατ' έτος ή μνήμη του ιατρού Δρα Δημητρίου Φλέσσα, με μια εκδήλωση, με όμιλία από έναν διακεκριμένο επιστήμονα της όμογένειας και με δεξίωση μετά την όμιλία. Για τρίτη χρονιά φέτος ή εκδήλωση αυτή θα γίνει την Κυριακή 6 'Απριλίου 2003, στο ίδιο Κέντρο Έκδηλώσεων του Καθεδρικού ναού της Νέας Υόρκης, όπου έγιναν και οι προηγούμενες εκδηλώσεις. Ομιλητής φέτος είναι, ο κ. Νικόλαος Μαδιᾶς, Κοσμήτωρ και Καθηγητής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Tufts. Το θέμα του είναι: «Ιατρική Εκπαίδευση: Άλλαγες και Προκλήσεις».

Από το Γραφείο των «Ακτίων», πληροφορηθήκαμε για την προσφορά στον έλληνισμό των ΗΠΑ, του 'Αμερικανικού Ίνστιτούτου Πατερικών και Βυζαντινών Μελετών, το οποίο διευθύνει ο Καθηγητής Δρ. Κ. Τσιρπανλής. Η όμογένεια της 'Αμερικής, έχει μεγάλη ανάγκη, τονώσεως του έλληνορθόδοξου φρονήματος και ή προσφορά της Έλληνορθόδοξης 'Εκκλησίας ή Ίδρυμάτων 'Ορθόδοξων Σπουδών Θεολογίας ή συναφών μελετών, είναι πολύτιμη για την διατήρηση των συνδεδειμένων κρίκων με την μητέρα πατρίδα άφ' ενός αλλά και με την έλληνορθόδοξη πίστη άφ' έτέρου.

Η 'Αρχιεπισκοπή 'Αμερικής υπό την ήγερσία του 'Αρχιεπισκόπου Σεβασμιωτάτου κ. Δημητρίου, επιτελεί ένα πολύπλευρο και πάρα πολύ σημαντικό έργο, με τα 'Εκπαιδευτικά Κέντρα που έχει, όπως είναι το 'Ελληνικό Κολλέγιο και ή 'Ιερά Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού, στο Brookline (Βοστώνη). Το 'Ελληνικό Κολλέγιο έχει τετραετές πρόγραμμα σπουδών και δίνει έμφαση στις έλληνικές και προθεολογικές σπουδές. Η Θεολογική Σχολή του Τιμίου Σταυρού (έτος ίδρύ-

σεως 1937), έχει τριετές θεολογικό πρόγραμμα, με σκοπό την κατάρτιση Θεολόγων - 'Ιερέων, για τη στελέχωση των 'Ιερών Ναών της 'Αρχιεπισκοπής. Τα δύο πιο πάνω αναφερθέντα Ίδρύματα, είναι αναγνωρισμένα από τις εκπαιδευτικές αρχές των Η.Π.Α. και από το 'Υπουργείο 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της 'Ελλάδος, ως ισότιμα προς τα ΑΕΙ της 'Ελλάδος.

Εκτός από αυτά ή 'Αρχιεπισκοπή, έχει υπό την εϋθύνη της, 18 ήμερησια έλληνοαμερικανικά σχολεία, αναγνωρισμένα από το κράτος, στα όποια προσφέρεται πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με περίπου 4.000 μαθητές. Η διδασκαλία γίνεται στην άγγλική με ήμερησιο πρόγραμμα έλληνικής γλώσσας. Εκτός από τα ήμερησια σχολεία, λειτουργούν και 300 άπογευματινά έλληνικά σχολεία, στα όποια προσφέρονται προγράμματα έλληνικών για παιδιά 6 - 15 έτών. Στα σχολεία αυτά, φοιτούν περί τους 30.000 μαθητές. Είναι πράγματι πολύ μεγάλο το έργο αυτό που επιτελεί ή 'Αρχιεπισκοπή της 'Αμερικής, για την διάσωση της έλληνικής παιδείας και της όρθόδοξης πίστης.

Βέβαια το έργο της 'Αρχιεπισκοπής, δέν εξαντλείται μόνο στον 'Εκπαιδευτικό Τομέα. 'Επιγραμματικά, αναφέρουμε και τις άλλες, εξ ίσου σημαντικές, δραστηριότητες:

– 'Εσωτερική και 'Εξωτερική 'Ιεραποστολή. - Φιλανθρωπική Διακονία – Κατασκηνώσεις – 'Ιερατικοί και 'Εκκλησιαστικοί Σύνδεσμοι – Κέντρα Πνευματικών Συγκεντρώσεων – Τύπος και 'Εκδόσεις.

Μετά από τα όσα αναφέραμε, έστω και επιγραμματικά, δγάζει κανείς ως συμπέρασμα, ότι όλα αυτά συνιστούν ένα τεράστιο έργο, με πάρα πολλές δυνατότητες στήριξης του θρησκευτικού και έλληνικού φρονήματος των όμογενών της 'Αμερικής.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ

'Ομότιμος καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου 'Αθηνών

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τους τελευταίους μήνες παρακολουθούμε μια κινητικότητα στον τομέα της παιδείας, με την κατάρτιση και προώθηση νομοθετημάτων σημαντικών για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και ιδιαίτερα για την 'Ανωτάτη Έκπαίδευση. Πρόσφατα, στις αρχές του μηνός Μαρτίου έγινε, στον «'Αστέρα» Βουλιαγμένης, η άτυπη Σύνοδος των Υπουργών Παιδείας των 15 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την προεδρία του Έλληνα Υπουργού Παιδείας κ. Π. Εύθυμιου και συζητήσαν διάφορα θέματα για τη βελτίωση της παρεχόμενης γνώσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε το 2010 ή Ευρώπη να είναι σε θέση, να διαθέτει την ανταγωνιστικότερη οικονομία της γνώσης σε όλο τον κόσμο. Σε αυτή την άτυπη Σύνοδο, τέθηκαν και οι βάσεις για τη συζήτηση, όσον αφορά στα θέματα παιδείας, κατά τη Σύνοδο των 25 χωρών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης, που θα συνέλθει στη Λευκωσία στις 27 και 28 Ιουνίου υπό την ελληνική προεδρία.

Μέσα στα πλαίσια της κινητικότητας για την παιδεία, στις 12 Μαρτίου, ο Πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης, είχε δίωρη συνάντηση με τους πρωτάνεις των Πανεπιστημίων και συζήτησε μαζί τους τα μέτρα που πρόκειται να προωθησει ή Κυβέρνηση για την αναβάθμιση της παιδείας και κυρίως, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για το σκοπό αυτό η Κυβέρνηση προωθεί νομοσχέδιο για την αξιολόγηση του έργου των Πανεπιστημίων μας.

Η αξιολόγηση των Πανεπιστημίων μας, ήταν ένα θέμα που εδώ και αρκετά χρόνια είχε προταθεί (Νόμος Σουφλιά), αλλά ποτέ δεν είχε εφαρμοσθεί. Τώρα που τα πράγματα πιέζουν για μια Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Ένοποίηση, ή ανταγωνιστικότητα των Πανεπιστημίων μας πρέπει να διασφαλισθεί με όρισμένες διαδικασίες αξιολόγησης. Σε γενικές γραμμές, θα πρέπει το πα-

ραγόμενο εκπαιδευτικό και έρευνητικό έργο να εξετάζεται από μία ειδική επιτροπή ή όποια θα βασίζεται στην ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών και έρευνητικών εργασιών των πανεπιστημίων, στην ανανέωση των με βάση τις επιστημονικές εξελίξεις, καθώς και στα ποιοτικά αποτελέσματα που έχουν.

Το θέμα της αξιολόγησης, ενώ αναγνωρίζεται από όλους τους αρμοδίους παράγοντες ως αναγκαίο, όμως με την επικρατούσα κατάσταση στα Πανεπιστήμιά μας, ή εφαρμογή του απαιτεί προηγουμένως, βασικές αλλαγές. Άλλαγές, ως προς την αυτοτέλεια των Πανεπιστημίων και ως προς την κάλυψη των αναγκών σε ανθρώπινο δυναμικό και σε υλικοτεχνική υποδομή, όπως δήλωσε σχετικά ο πρόεδρος του ΕΜΠ κ. Θ. Ξανθόπουλος. Πράγματι, τα τελευταία χρόνια, με την κατ' έτος αύξηση του αριθμού των εισακτέων στα Α.Ε.Ι. της χώρας μας, ή υπάρχουσα υποδομή δεν επαρκεί, ώστε να ανταποκρίνεται στις αυξημένες εκπαιδευτικές και άλλες υποχρεώσεις για μια σωστή και ποιοτικά αναβαθμισμένη εκπαίδευση. Χρειάζεται αύξηση της χρηματοδότησης, ένισχυση του Διδακτικού Έρευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ), καθώς και του υπόλοιπου προσωπικού, ιδιαίτερα στα Πανεπιστήμια και στα Τμήματα εφαρμοσμένων θετικών επιστημών και ιατρικών Σχολών, όπου απαιτούνται καταλλήλως εξοπλισμένα εργαστήρια για την άσκηση των φοιτητών.

Πώς λοιπόν, μπορεί να γίνει αξιολόγηση, όταν υπάρχουν τόσα καυτά προβλήματα τα όποια, καθημερινώς στην πράξη, δυσχεραίνουν το εκπαιδευτικό έργο, παρ' όλες τις φιλότιμες προσπάθειες όλων των παραγόντων που εμπλέκονται στην εκπαίδευση, μέσα στα Πανεπιστήμιά μας;

Χ. Γ.

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΠΡΩΤΟ ΘΥΜΑ Η ΑΛΗΘΕΙΑ

«Τὸ πρῶτο θῦμα κάθε πολέμου εἶναι ἡ ἀλήθεια», λένε διεθνῶς οἱ πολεμικοὶ ἀνταποκριτές. Τὸ ἀξίωμα αὐτὸ ἐπαληθεύτηκε καὶ κατὰ τὴν εἰσβολὴ τοῦ Ἄξονα Ἀμερικανῶν καὶ Βρετανῶν στὸ Ἰράκ. Ὁ ἀκήρυκτος πόλεμος τῆς ἐκατέρωθεν προπαγάνδας συμβάδιζε μὲ τὶς μάχες στὸ μέτωπο. Σκηνές ἀπὸ τὴν πρώτη γραμμὴ καὶ τὰ μετόπισθεν κατάλυσαν τοὺς τηλεοπτικοὺς δέκτες, μὲ προφανὴ στόχο τὸν ἐπιρροασμὸ τῆς διεθνoῦς κοινῆς γνώμης, παράλληλα μὲ τὶς παρεμβάσεις τῶν ἀντιμαχομένων κυβερνήσεων πρὸς τὰ μέσα ἐνημέρωσης γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν εἰδήσεων καὶ τῶν εἰκόνων πὺρ προέβαλλαν.

Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀλήθεια δὲν φονεύτηκε μόνο στὸ μαρτυρικὸ Ἰράκ. Δολοφονήθηκε καὶ στὴ χώρα μας ἀπὸ τὴν ἐπιδέξια παραπλάνηση τῆς ἐλληνικῆς κοινῆς γνώμης ἀπὸ τοὺς περισσότερους «λειτουργοὺς» τοῦ Τύπου γιὰ τὸν ρόλο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴν πολεμικὴ αὐτὴ σύρραξη. Ἡ φασιστικὴ θέση πολλῶν δημοσιογράφων ὅτι «ἡ Ἐκκλησία μένει ἀπαθὴς στὴ σύγχρονη πραγματικότητα» ἔπρεπε νὰ ἐπαληθευτεῖ ἀκόμα κι ἂν ἔπρεπε νὰ σκοτωθεῖ ἡ ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωση.

Ἡ ἀρχὴ ἐγίνε πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξη τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, «θάβοντας» τὶς ἐκκλήσεις, τὶς δεήσεις καὶ τὶς προσευχὲς τῶν Ὁρθοδόξων ἐκκλησιαστικῶν ἡγετῶν ἀνὰ τὸν κόσμο. Πληροφορηθήκαμε καὶ τὴν τελευταία λέξη τῶν εἰρημιστικῶν παρεμβάσεων τοῦ Πάπα τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, ἀλλὰ δὲν μάθαμε τίποτα γιὰ τὶς θέσεις κατὰ τοῦ πολέμου στὸ Ἰράκ καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἀπὸ τοὺς Πατριάρχες Κωνταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας,

Μόσχας, Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας, παρόλο πὺρ στὴ ζώνη τοῦ πυρὸς ἦταν μέγρος τοῦ ποιμνίου τοῦ τελευταίου. Οὔτε πληροφορηθήκαμε τὴ σκληρὴ τοποθέτηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρῶν Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβου πὺρ ἀπεκάλεσε τὴν εἰσβολὴ «ἀπεχθὴ ἐπίθεση», προσθέτοντας ὅτι «ἡ ὅλη ἐπιχείρηση εἶναι ἀπάνθρωπη, γιὰτὶ οἱ βομβαρδισμοὶ πὺρ γίνονται σκοτώνουν ἀμάχους, παιδιὰ καὶ γυναῖκες», ἐνῶ τόνισε ὅτι «γίνεται μιὰ μεγάλη καταστροφὴ τοῦ ἱρακινοῦ λαοῦ καὶ αὐτὴ ἡ τακτικὴ δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὰ μεγάλα ἰδανικὰ τῆς Ἀμερικῆς».

Ἰδιαίτερη... μεταχείριση ὅμως ἐπεφύλαξαν στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ προσωπικὰ στὸν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο. Ἐλάχιστοι Ἕλληνες ἔμαθαν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοὺς εἶχε καταδικάσει τὴν εἰσβολὴ ἀπὸ τὶς 4 Φεβρουαρίου, ὅτι τέλεσε ἀγρυπνία ὑπὲρ τῆς εἰρήνης στὶς 7 Μαρτίου, ὅτι ἀναπέμφθηκαν δεήσεις σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες στὶς 9 Μαρτίου, μὲ ἀποκορύφωμα τὴ δέηση τῶν χριστιανῶν φοιτητῶν τῶν Ἀθηνῶν στὶς 6 Ἀπριλίου.

Ἡ ἀπόκρυψη τῆς ἀλήθειας ὀλοκληρώθηκε μὲ τὴν ἀποσιώπηση τοῦ κοινωνικοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας στὴ σύρραξη. Κάποια μικρὰ μονόστηλα μόνο γράφτηκαν γιὰ τὴ διοργάνωση ἐθελοντικῶν αἰμοδοσιῶν σὲ ὅλες τὶς Μητροπόλεις γιὰ τὴν ἀποστολὴ πολὺτιμου αἵματος στὶς πολὺπαθεσ περιοχές. Ἐλάχιστα μαθεύτηκε ἡ δραστηριοποίηση τῆς Μ.Κ.Ο. «Ἀλληλεγγύη», ἡ ὁποία ἀξιοποιώντας χρήματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσφορὲς τῶν πιστῶν, μετέφερε στὶς 5 Ἀπριλίου τὴν πρώτη σοβαρὴ ἀνθρωπιστικὴ δοῆθεια 20 τόνων τροφίμων, νεροῦ, φαρμάκων καὶ ἱματισμοῦ γιὰ τοὺς πρόσφυγες πὺρ εἶχαν ἀρχίσει νὰ συγκεντρώνονται στὰ

σύνορα Ἰορδανίας - Ἰράκ. Ἐπιπλέον ἡ «Ἄλληλεγγύη» συνέχισε τὴ συγκέντρωση καὶ ἀποστολὴ ἑκατοντάδων τόνων ἀνθρωπιστικῆς βοήθειας, δημιούργησε δύο παιδικούς καταυλισμούς στὴ Συρία καὶ στὴν Ἰορδανία, ἀπέσπασε ἀραβόφωνους ἱερεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν στὶς δύο χώρες καὶ στέλεχος τῆς στοῦ Ἀμμάν γιὰ τὸν συντονισμό τῆς ὅλης προσπάθειας.

Πολλοὶ δημοσιογράφοι τῆς χώρας μας δὲν μποροῦσαν νὰ χωνέσουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος προσφέρει σὲ ὅλους τοὺς πάσχοντες συνανθρώπους μας τοῦ Ἰράκ, ἀνεξαρτήτως ἐθνικότητας, φυλῆς καὶ θρησκείας. Κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἠθελε νὰ πιστέψει ὅτι, ὅταν κρατικοὶ φορεῖς, δημόσιοι, ἀνθρωπιστικὲς καὶ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τῆς χώρας μας «ψαχνόντουσαν» ἀκόμη γιὰ τὸ τί βοήθεια ἔπρεπε νὰ συγκεντρώσουν, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἐπιδεικνύοντας πρωτοφανῆ ἀντανακλαστικά, ἔφτανε ἐκεῖ πρώτη!

Ἀντίθετα μάλιστα, ὄχι μόνο ἀποσιωπήθηκε ἡ προσφορά αὐτή, ἀλλὰ ἐπιπλέον ἀρκετὰ μέσα ἐνημέρωσης ἐπέλεξαν αὐτὴ τὴν περίοδο γιὰ νὰ βάλλουν μὲ κάθε λογῆς δηλητήρια τὸ πρόσωπο τοῦ Μακαριωτάτου σιαγραφάωντας ἓνα ἀδιάφορο Ἀρχιεπίσκοπο πού «θέλει νὰ λάμψει καὶ νὰ βασιλεύει, περισσότερο ἀπὸ τὸ νὰ ποιμαίνει καὶ προσεύχεται». Ἄθελά τους βέβαια μὲ τὴν τακτικὴ αὐτὴ ἐπιβεβαίωσαν τὰ λόγια του τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες: «Εἶναι γνωστὴ ἡ τακτικὴ πολλῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημέρωσης νὰ μὴν προβάλλουν ὅσο θὰ ἔπρεπε τὸ καλὸ, ὥστε ὁ κόσμος νὰ ἔχει τὴν αἴσθησι ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε καλὸ οὔτε στὴν πολιτικὴ, οὔτε στὴν ἐπιστήμη, οὔτε στὴν Ἐκκλησία». Καὶ δὲν εἶχε ἄδικο: Μπορεῖτε εὐκολὰ νὰ φανταστεῖτε τὸν πάταγο πού θὰ γινόταν ἀπὸ τοὺς ἴδιους δημοσιογράφους, ἂν ἡ «Ἄλληλεγγύη» βοηθοῦσε μόνο τοὺς Ὀρθοδόξους τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, ἢ ἂν τὰ στελέχη τῆς συλλαμβάνονταν γιὰ κατάχρησι!

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΘΑ ΤΟΝ ΤΗΡΗΣΟΥΝ ΑΥΤΗ ΤΗ ΦΟΡΑ;

Δημοσιεύθηκε στὶς 28 Μαρτίου 2003 στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως ὁ νέος ἀναθεωρημένος κώδικας δεοντολογίας γιὰ τηλεοπτικὲς καὶ ραδιοφωνικὲς δημοσιογραφικὲς ἐκπομπές, στὴ θέση τοῦ παλαιοῦ πού εἶχε καταπατηθεῖ τόσο ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους πού τὸν παραβίαζαν, ὅσο καὶ ἀπὸ τὶς ἀρμόδιες ἀρχές πού τὸν τηροῦσαν πλημμελῶς. Ἡ 24ώρη ἀπασχόλησι τῶν δημοσιογράφων μὲ τὴν ἀμερικανοβρετανικὴ εἰσβολὴ στὸ Ἰράκ δὲν τοὺς ἐπέτρεψε νὰ ἀντιδράσουν, τουλάχιστον ὅσο τὸν παρελθόντα Νοέμβριο, ὅποτε εἶχε δημοσιοποιηθεῖ τὸ ἀρχικὸ κείμενο τοῦ κώδικα. Ἐκτὸς κι ἂν αὐτὴ ἡ ἔλλειψι ἀντιδράσεως προοιωνίζει τὴν ἀγνόρησι του. Ἐπειδὴ ἡ ἐνημέρωσι μας ἀπὸ τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα καταλαμβάνει καθημερινὰ κυρίαρχη θέση στὴ ζωὴ μας, χρήσιμο εἶναι νὰ γνωρίζουμε τὶς βασικότερες διατάξεις τοῦ κώδικα αὐτοῦ.

Ὡς δημοσιογραφικὲς ἐκπομπές ὀρίζονται ὅλες οἱ ἐκπομπές λόγου πού ἔχουν ἐνημερωτικὸ χαρακτήρα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸν χαρακτηρισμὸ πού τοὺς ἀποδίδει ὁ τηλεοπτικὸς ἢ ραδιοφωνικὸς φορέας τους. Στὶς γενικὲς ἀρχές τοῦ κώδικα ἐπισημαίνεται ἡ ἀνάγκη ἐξασφαλίσεως τῆς ποιοτικῆς στάθμης πού ἐπιβάλλει ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῶν μέσων ἐνημερώσεως καὶ ἐπιβάλλεται ἡ τήρησι τῶν γενικῶν παραδεκτῶν κανόνων πού ἀφοροῦν τὴν ὀρθή, εὐπρεπὴ καὶ καλαίσθητη γλωσσικὴ διατύπωσι καὶ ἐκφορὰ τοῦ λόγου.

Ἰδιαίτερα τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα ἐνημερώσεως ὀφείλουν νὰ σέβονται ἐμπράκτως τὴ διατύπωσι διαφορετικῶν ἀπόψεων, γιὰ τὶς ὁποῖες ἀπαγορεύεται κάθε ἀλλοίωσι, ὅπως καὶ δυσμενὴ σχόλια γιὰ ἐκείνους πού τὶς ἐκφέρουν. Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἡ ἀνακριθῆς καὶ παραπλανητικὴ μετάδοσι γεγονότων καὶ ἡ δημιουργία συγχύσεως μὲ σκηνοθετικὲς μεθόδους καὶ τεχνάσματα. Δὲν ἐπιτρέπεται ἐπίσης ἡ παραβίασι τῆς ιδιωτικῆς ζωῆς δημοσίων προσώπων, καθὼς καὶ ἡ καταγραφή, ἀπεικόνισι καὶ δημοσιοποίη-

ση ιδιωτικῶν στιγμῶν καὶ συνομιλιῶν, χωρίς τὴν ἄδεια τῶν πολιτῶν.

Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ μεταδίδονται πληροφορίες, χωρίς αὐτὲς νὰ ἔχουν πρῶτα διασταυρωθεῖ, καθὼς καὶ πληροφορίες ποὺ ἀποτελοῦν προῖον ὑποκλοπῆς ἢ καὶ αὐτὲς ποὺ μποροῦν νὰ βλάψουν τὴν ἐθνικὴ ἀσφάλεια καὶ ἀκεραιότητα. Ἐπιπλέον, ὁ νέος κώδικας προστατεύει τοὺς ἀηλίκους μὲ τὴν ἀπαγόρευση δημοσιοποιήσεως τῆς ταυτότητάς τους μέσω εἰκόνας ἢ ἄλλου τρόπου, ἀλλὰ καὶ μὲ ρητὴ ἀπαγόρευση κάθε συνεντεύξεως ἀηλικίων ἡλικίας κάτω τῶν 14 ἐτῶν. Τέλος στὰ δελτία εἰδήσεων συστήνε-

ται ἀκρίβεια καὶ ἀντικειμενικότητα στὴ σύνταξη, ἐνῶ ἀπαγορεύεται ἡ δραματοποιημένη ἀναπαράσταση τῶν γεγονότων.

Τὸ μέλλον θὰ δείξει ἂν δημοσιογράφοι καὶ πολιτεία θὰ φανοῦν πιὸ συνεπεῖς αὐτῇ τῇ φορᾷ στὴ τήρηση τοῦ νέου κώδικα δεοντολογίας. Σίγουρα ὅμως τὸ παρελθὸν ἀπέδειξε ὅτι ἡ περιβόητη «αὐτορρύθμιση» ποὺ ἐπεδίωκαν οἱ δημοσιογράφοι γιὰ τὸ προῖον τῆς ἐργασίας τους, δηλαδὴ τὸ νὰ ρυθμίζον μόνοι τους τί εἶναι σωστὸ καὶ τι λάθος, ἀπέτυχε παταγωδῶς, μαζὶ μὲ τὴν ἀξιοπιστία τους ποὺ ἄγγιξε στίς μέρες μας τὸ ναδίρ.

I. Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΣΗΦ Ο ΑΠΟ ΑΡΙΜΑΘΑΙΑΣ

*Νά, πού ὁ κρυφὸς ὁ μαθητὴς Τοῦ τόλμησε
τ' ἄκραντο Σῶμα ἀπὸ τὸν Πιλάτο νὰ ζητήσῃ.
Ἄταφος δὲν θὰ μείνει ὁ Ἀναμάρτητος,
ὁ Ἰωσήφ ὁ εὐσχήμων θὰ φροντίσει...
Κεῖν' ἡ καρδιά, πού μέχρι τώρα δειλίαιε
τὸν Κύριό της φανερά νὰ ἀκολουθήσει,
μπρὸς στὸν σκληρὸ χαμὸ Τοῦ θέριψε
κι ὁ φόβος δὲν μπορεῖ νὰ τὴν κρατήσῃ.
Ἦ, Ἰωσήφ, τὴν ὥρ' αὐτὴ πῶς ἄντεξες
τὸ λατρεμένο σῶμα ν' ἀγκαλιάσεις.
Μέσ' στίς πληγές, στὰ τόσα τραύματα, αἰμόφυρτο,
ἀπ' τὸ Σταυρὸ τὸν Ἰησοῦ νὰ κατεβάσεις.
Πόσο ἱερή, πόσο πιστὴ ἦταν ἡ πράξη σου
στὸν τάφο τὸν Θεὸ νὰ ξεκουράσεις.
Σφίξε τὸν πόνο στὴν καρδιά σου καὶ περίμενε
Ἄναστημένο θὰ τὸν δεῖς καὶ θὰ γιορτάσεις!*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΥ - ΠΑΝΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

ΠΑΝ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΟΣ

Ἀξιότιμε κ. Διευθυντά,

Στις 28.2.03, προσκαλεσμένος, παρακολούθησα στη μεγάλη αίθουσα τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μιὰ λαμπρὴ ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν τοῦ Ὀμότιμου Καθηγητοῦ Χειρουργικῆς καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐργαστηρίου Πειραματικῆς Χειρουργικῆς καὶ Χειρουργικῆς Ἐρεῦνης, τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κ. Παναγιώτη Καραγιαννάκου.

Κατάμεστη ἡ αίθουσα ἀπὸ προσωπικότητες τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Πολιτείας, τῆς Κρατικῆς Ἐξουσίας, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τῶν Ἑλληνικῶν Πανεπιστημίων καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος ἄλλων ἐπιστημόνων καὶ φοιτητῶν, ἰδιαίτερος ἀπὸ τὸ χῶρο τῶν Ἐπιστημῶν Ὑγείας.

Ὁ ἐπαινετικὸς λόγος, πού ἀκούστηκε ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀρμόδιους νὰ παρουσιάσουν τὸν τιμώμενο καθηγητὴ, δὲν ἦταν ἓνας λόγος τυπικός, συνηθισμένος, μὲ λεκτικὲς μεγεθύνσεις καὶ ὠραιοποιήσεις, ἦταν, ἀπὸ ὅλους τοὺς ὁμιλητῆς, μιὰ εἰλικρινῆς καὶ «ἐκ βαθέων» ἀναφορὰ στὴν προσωπικότητα τοῦ κ. Καραγιαννάκου, μιὰ ἀληθινὴ περιγραφή τῆς φυσιογνωμίας τοῦ καθηγητοῦ, ὡς μορφῆς τοῦ τελείου, σοφοῦ, καλοῦ - κάγαθοῦ ἱατροῦ, τοῦ μεγάλου σεμνοῦ ἐπιστήμονος, ὅπως τὸν θέλει ἡ Ἐπιστῆμη του καὶ τὸν ἐπιθυμεῖ ἡ Κοινωνία: Ὁ Πανεπιστημιακὸς Δάσκαλος τῆς Ἱατρικῆς, ὑπόδειγμα εὐσυνειδητῆς καὶ ὀλοκληρωτικῆς προσφορᾶς πρὸς τὸν πάσχοντα ἄνθρωπο, πρὸς τὸν ἐκπαιδευόμενο νέο γιατρό, πρὸς τὴν «πασέων τεχνέων ἐπιφανεστάτην» ἱατρικὴ ἐπιστῆμη, γιὰ τὴν ἐξέλεξε τῆς ὁποίας ὁ κ. Καραγιαννάκος, ἀ κ ἄ μ α τ α , ἀφιέρωσε πολλὰ χρόνια στὴν πανεπιστημιακὴ του θητεία, δημιουργώντας ἓνας πρωτοποριακὸ ἐρευνητικὸ κέντρο στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση, ἀπὸ τὸ Πανεπι-

στήμιο, τῶν Δασκάλων πού ἄφησαν ἔντονα τὰ σημάδια ἐπιστημονικοῦ ἔργου, θεραπευτικοῦ καὶ ἐρευνητικοῦ, ἔργου διδασκαλίας καὶ περισσοῦς φροντίδας γιὰ τοὺς συνεργάτες καὶ τοὺς φοιτητῆς τους καί, προπάντων, ἄφησαν ἦθος, ἄξιο προβολῆς καὶ μιμῆσεως, ἀποτελεῖ τιμὴ καὶ γιὰ τὸ ἴδιο τὸ Πανεπιστημιακὸ Ἴδρυμα.

Ἡ ἀντιφώνηση τοῦ κ. Καραγιαννάκου ἔκλεισε τὴν πνευματικὴ πανδαισία τῆς ἐκδήλωσης καὶ ἄφησε τὸ ἀκροατήριο ἐκστατικό! Λόγος σοφίας καὶ χάριτος, λόγος δοξολογίας πρὸς τὸ Θεό, ὁ Ὅποῖος τοῦ χάρισε τόσες δωρεές, λόγος εὐγνωμοσύνης καὶ εὐχαριστιῶν πρὸς τοὺς ἀεμνήστους γονεῖς του, πρὸς τὴ δική του οἰκογένεια, πρὸς τοὺς πανεπιστημιακούς του δασκάλους. Μιὰ ὁμιλία, κατάθεση ψυχῆς, πού κατεδείκνυε τὰ ὅσα προσόντα καὶ χαρίσματα προανέφεραν οἱ ὁμιλητῆς γιὰ τὴν προσωπικότητά του: Γνώση, πνεῦμα, θυσία, ἀρετὴ, σεμνότης. Μιὰ ὁμιλία πού ἐπιβεβαίωσε ὅτι, ἡ μεγαλωσύνη τῆς προσωπικότητος τοῦ ἐπιστήμονος δὲν προσδιορίζεται, μόνον, ἀπὸ τὴν οὐξύτητα τοῦ νοῦ, ζυγίζει καὶ μὲ τὸ βάρος τῆς «καρδιάς».

Ὅλοι τοῦ σφίξανε τὸ χέρι καὶ τοῦ εὐχήθηκαν ὑγεία, δύναμη καὶ ἐπιτυχία στὴ νέα του θέση καὶ ἀποστολή. Ὁ κ. Καραγιαννάκος θὰ συνεχίσει τὴν ἀνοδικὴ του πορεία, ὡς Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου Πειραματικῆς Χειρουργικῆς, στοῦ Ἴδρυμα Ἱατροβιολογικῶν Ἐρευνῶν, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

... Ἐπέστρεφα στοῦ σπίτι μου, μετὰ τὴ θανάτῃ πνευματικὴ ἐκδήλωση καὶ ὁ νοῦς μου γύρισε, πολλὰ χρόνια πρὶν, στοῦ νεαροῦ γιατροῦ, τὸν Τάκη Καραγιαννάκο, σὲ κάποιες συζητήσεις καὶ κάποιες συνεργασίες μας ἀπογευματινές, στοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» (Δ' Παθολογικὴ Κλινικὴ ὑπὸ τὴ Διεύθυνση Γ. Μερικά, τοῦ μετέπειτα καθηγητοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἀκαδημαϊκοῦ). Ἀπὸ τότε εἶχαν φανεῖ σημάδια γιὰ μιὰ ὑψηλόβαθμη μελλοντικὴ ἐξέλιξή του, ἡ

όποια και πραγματώθηκε.

Με τον κ. Καραγιαννάκο γνωριζόμασταν από το περιβάλλον της Χριστιανικής Κινήσεως, μέσα στην οποία γευόμασταν την φροντίδα έπιστημόνων έγνωσμένου κύρους, τόσο στον τομέα των θεωρητικών, όσο και τον τομέα των θετικών έπιστημών, στελεχών της Χριστιανικής Ένώσεως Έπιστημόνων, μέλος της οποίας έγινε και ο κ. Καραγιαννάκος, μετά τη λήψη του πτυχίου του, το 1961.

Τώρα, ή συντροφιά των φίλων και πνευματικών του αδελφών «του παλιού εκείνου του καιρού», αλλά και ή σημερινή συντροφιά, στο «Καρύτη 14», των φίλων του κ. Καραγιαννάκου, καμαρώνουμε γι' αυτόν, «καυχόμενοι έν Κυρίω»!

Με εξααιρετική τιμή
ΜΙΧΑΛΗΣ Θ. ΜΗΛΙΓΚΟΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΝΤΟΛΥ

Άγαπητές Άκτινες,

Στις έφημερίδες της 17ης Φεβρουαρίου 2003, διαβάσαμε με έκπληξη για το θάνατο της Ντόλυ, του πιό πολυσυζητημένου προβάτου στην ανθρώπινη ιστορία, αφού, ως γνωστόν, υπήρξε το πρώτο θηλαστικό μεγάλο ζώο που γεννήθηκε με τη μέθοδο της κλωνοποίησης (Άκτινες, Άπρίλιος 1998).

Η Ντόλυ ήταν το προϊόν συντονισμένων έρευνητικών έργων μιας ομάδας ζωοτεχνών, κτηνιάτρων κ. ά. στο Ίνστιτούτο της Σκωτίας Roslin, που είχαν ως σκοπό την παραγωγή βελτιωμένων ζωικών προϊόντων. Γεννήθηκε στις 5 Ιουλίου του 1996, αλλά, παρ' όλη τη φροντίδα που είχε από τους έπιστήμονες του Ίνστιτούτου και ιδιαίτερα από τον πρωταγωνιστή της όλης υπόθεσης της κλωνοποίησης και Διευθυντή του Ίνστιτούτου Ίαν Γουίλματ, παρουσιάσθηκαν προβλήματα υγείας, όπως αρθρίτιδα και τελευταία πνευμονική λοίμωξη, γεγονός που οδήγησε τους ειδικούς του Ίνστιτούτου να προδοϋν σε τεχνητή διακοπή της ζωής της.

Τώρα όλοι οί ειδικοί προσπαθοϋν να μά-

θουν αν ή Ντόλυ υπέφερε από πρόωρη γήρανση. Αν αποδειχθεί αυτό, θα έχει τεράστια σημασία για την εφαρμογή της μεθόδου της κλωνοποίησης στα ζώα. Άλλά το κυριώτερο, θα αποθαρρύνει κάθε ιδέα εφαρμογής της μεθόδου αυτής στον άνθρωπο. Έκτός των όσων έχουν κατά καιρούς αναφερθεί για τις σοβαρότατες ήθικες παρενέργειες της κλωνοποίησης ανθρώπων, έρχεται να προστεθεί και το γεγονός της πρόωρης γήρανσης, για την οποία συγκλίνουν πολλές γνώμες. Έξ' άλλου ή κλωνοποίηση είναι μία άφύσικη μέθοδος αναπαραγωγής. Δέν γίνεται γονιμοποίηση ώαρίου από σπερματοζωάριο. Έτσι το προϊόν που παράγεται δέν έχει γενετικάς την μοναδικότητα που έχει το προϊόν φυσικής όδοϋ γονιμοποίησης. Παρ' όλο που ο κλώνος θα έπρεπε να είναι ακριβές αντίγραφο του δότου του κυττάρου, έν τούτοις υπάρχουν διαφορές που όφείλονται σε γενετικά αίτια.

Ο Ίαν Γουίλματ, στο βιβλίο «The Second Creation» που έγραψε με δύο άλλους συνεργάτες του, λείει σχετικά με την εφαρμογή της κλωνοποίησης στον άνθρωπο, ότι είναι κατ' αρχήν αντίθετος προς κάτι τέτοιο και αναλύοντας το θέμα, γράφει ότι και αν άκόμη εφαρμοσθεί στον άνθρωπο, ή τεχνική κλωνοποίησης με την οποία γεννήθηκε ή Ντόλυ, δέν πρόκειται το προϊόν που θα παραχθεί να είναι όμοιο με το «πρωτότυπο». Θα είναι ένα νέο άτομο, παρ' όλο ότι θα έχει εφαρμοσθεί ή μέθοδος κλωνοποίησης. Χαρακτηριστικά αναφέρει: «αυτοί που θα ήθελαν ένα ακριβές αντίγραφο τους σίγουρα θα απογοητεύονταν».

Δέν είναι λοιπόν, μόνο το γεγονός ότι ήθικώς είναι ανεπίτρεπτη ή κλωνοποίηση στον άνθρωπο αλλά, και έπιστημονικάς άπαγορευτική, λόγω των άνεξέλεγκτων γενετικών διαδικασιών που υπεισέρχονται στην όλη εξέλιξη της μεθόδου, με άσαφή και πιθανώς καταστροφικά άποτελέσματα.

Εϋχαριστώ διά την φιλοξενία

Με τιμή

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ

Όμότιμος Καθηγητής Γεωπονικού
Πανεπιστημίου Άθηνών

Η ΣΤΗΛΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 - 1791)

«'Αν τὴ μουσικὴ τοῦ Μπάχ τὴν ἔχουν οἱ ἄγγελοι γιὰ νὰ ὑμνοῦν τὸν Θεό, τὴ μουσικὴ τοῦ Μότσαρτ τὴν ἔχουν γιὰ νὰ παίζουν καὶ νὰ χαίρονται μεταξύ τους», αὐτὰ σημείωνε, πρὶν ἀπὸ χρόνια, ἕνας Ἑλβετὸς θεολόγος γιὰ τὸν Μότσαρτ. Τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ παιδί, ποῦ μὲ τὴν ἀγγελικὴ μουσικὴ του σημάδεψε ὅλη τὴν μετέπειτα ἀνθρωπότητα, μᾶς ἄφησε σαφὴ δείγματα αὐθεντικῆς καὶ βαθιὰ ριζωμένης χριστιανικῆς πίστεως:

Ἄφ' ἐνὸς τὰ ἔργα του θρησκευτικῆς μουσικῆς ποῦ εἶναι πολλὰ, μὲ κορύφωση τὸ συντομώτατο Ave verum καὶ τὸ συγκλονιστικώτατο *Ρέκβιεμ*, ποῦ ἂν τὰ ἀκούσει κανεὶς μὲ προσοχὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ αισθανθεῖ ἔντονα τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δακρῶσει.

Ἄφ' ἐτέρου δέ, τὴν πλούσια ἀλληλογραφία του -ποῦ εὐτυχῶς σῶθηκε χάρις στὸν πατέρα του καὶ στὴ σύζυγό του- ἀπ' ὅπου θὰ παρουσιάσουμε στὴ συνέχεια ὀρισμένα ἀποσπάσματα, ποῦ δείχνουν τὸ βάθος τῆς πίστεως του. Τὰ ἀποσπάσματα αὐτά, προέρχονται α) ἀπὸ μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ 1777, πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Σάλτσμπουργκ, καὶ β) ἀπὸ τρεῖς δύσκολες περιόδους τῆς ζωῆς του: Ἀπὸ τὸν θάνατο τῆς μητέρας του (1778), τὸν θάνατο τοῦ πατέρα του (1787) καὶ τὸ πλησίασμα τοῦ δικοῦ του τέλους (1791). Γράφει λοιπὸν ὁ Μότσαρτ:

«... Τὸ εὐαγγέλιό μᾶς διδάσκει ὅτι ὀφείλουμε νὰ πολλαπλασιάσουμε τὰ τάλαντα ποῦ ἔχουμε λάβει. Ἐπομένως, ἐν πάσῃ συνειδήσει, εἶμαι ὑπόχρεως ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ...».

«... Ἐχω ὁμῶς ἀφεθεῖ ἐντελῶς στὴ θέληση τοῦ Θεοῦ καὶ ἐλπίζω καὶ σεῖς καὶ ἡ ἀγαπημένη μου ἀδελφὴ νὰ κάνετε τὸ ἴδιο: Ἄλλωστε, ὑπάρχει μὴπως ἄλλος τρόπος γιὰ νὰ νοιώσεις γαλήνιος;... Ὅτι, ὁμῶς καὶ νὰ συμβεῖ δὲν ἀπελπίζομαι, γιὰτὶ ξέρω ὅτι εἶναι ὁ Θεὸς (ὁ ὁποῖος κανονίζει πάντα γιὰ τὸ καλὸ μας, ἀκόμα κι ὅταν βρισκόμαστε ὅτι

ὅλα μᾶς πᾶνε στραβά) ποῦ τὸ προστάζει. Γιὰτὶ πιστεύω (καὶ κανεὶς δὲν θὰ μὲ πείσει γιὰ τὸ ἀντίθετο) ὅτι κανένας γιατρός, κανένας ἄνθρωπος, καμιά δυστυχία, καμιά σύμπτωση δὲν μπορεῖ νὰ δώσει τὴ ζωὴ σ' ἕναν ἄνθρωπο, οὔτε νὰ τοῦ τὴν πάρει, παρὰ μόνον ὁ Θεός. Ἄφου προσευχηθῶ μὲ ὅλες μου τίς δυνάμεις στὸ Θεό μου γιὰ τὴν ὑγείαν καὶ τὴ ζωὴ τῆς ἀγαπημένης μου μητέρας, μοῦ ἀρέσει νὰ κάνω τέτοιες σκέψεις καὶ τέτοιες παρηγοριὲς νὰ βρίσκω, γιὰτὶ μετὰ αἰσθάνομαι περισσότερο ἐγκαρδιωμένος, ἤρεμος καὶ θαρραλέος...»

«Νὰ εἶστε καλά, νὰ προσέχετε τὴν ὑγείαν σας, νὰ στηρίζετε στὸ Θεό, ἐκεῖ θὰ βρεῖτε παρηγοριά. Ἡ ἀγαπημένη μου μητέρα εἶναι στὰ χέρια τοῦ Παντοδύναμου...»

«...Νὰ δεχτεῖτε ἐν τέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ θαυμάσετε τὴν ἀνεξερεύνητη, ἀνεξιχνίαστη καὶ πάνσοφη Πρόνοιάν Του... Κλάψτε, κλάψτε πικρά, ἀλλὰ στὸ τέλος παρηγορηθεῖτε, σκεφτεῖτε ὅτι ἔτσι τὸ θέλησε ὁ Παντοδύναμος Θεός... Καλύτερα νὰ προσευχηθοῦμε καὶ νὰ Τὸν εὐχαριστήσουμε ποῦ ὅλα ἐξελίχθηκαν τόσο καλὰ - γιὰτὶ ὁ θάνατός της ἦταν καλός. Μέσα σ' αὐτὲς τίς θλιβερὲς συνθήκες, τρία πράγματα μὲ παρηγόρησαν: Ἡ ἀπόλυτη καὶ χωρὶς ἐνδοιασμὸ ὑποταγὴ μου στὴ θέληση τοῦ Θεοῦ, τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ θάνατός της μοῦ ἔδωσε νὰ καταλάβω πόσο εὐτυχισμένη θὰ ἦταν ὕστερα ἀπὸ μιὰ στιγμή - πόσο πιὸ εὐτυχισμένη εἶναι τώρα ἀπὸ ἐμᾶς, καὶ τρίτον ὅτι δὲν τὴν χάσαμε γιὰ πάντα, ὅτι θὰ τὴν ξαναδοῦμε, ὅτι μιὰ μέρα θὰ συναντηθοῦμε ξανά...»

«... Μιὰ καὶ ὁ θάνατος (ἂν τὸ σκεφτοῦμε καλὰ) εἶναι ὁ πραγματικὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς μας, ἔχω ἐξοικειωθεῖ τόσο πολὺ ἐδῶ καὶ μερικὰ χρόνια μὲ αὐτὸ τὸν πιὸ ἀληθινὸ, τὸν καλύτερο φίλο τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ ἡ μορφὴ του ὄχι μόνον δὲν μοῦ προκαλεῖ πλέον τρόμο, ἀλλὰ ἀντίθετα μὲ καθησυχάζει καὶ μὲ παρηγορεῖ! Καὶ εὐχαριστῶ τὸν Θεό μου ποῦ μὲ εὐλόγησε δίνοντάς μου τὴν εὐκαιρία

(μὲ καταλαβαίνετε) νὰ κατορθώσω νὰ κατανοήσω τὸ θάνατο ὡς τὸ κλειδί τῆς ἀληθινῆς μας εὐτυχίας. Ποτὲ δὲν πέφτω στὸ κρεβάτι χωρὶς νὰ συλλογιστῶ ὅτι -παρόλο ποὺ εἶμαι νέος- μπορεῖ νὰ μὴ ξαναδῶ τὴν ἐπομένη μέρα. Κι ὅμως, κανεὶς ἀπ' ὅσους μὲ γνωρίζουν δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ὅτι εἶμαι σκυθρωπὸς ἢ λυπημένος στίς συναναστροφές μου. Γι' αὐτὴ τὴν εὐλογία εὐχαριστῶ καθημερινὰ τὸν Πλάστη μου καὶ εὐχομαι ἀπ' ὅλη τὴν καρδιά μου σὲ κάθε συνάνθρωπό μου νὰ τὴ νοιώσει...».

Αὐτὸ τὸ γράμμα, ἀπ' ὅπου παραθέσαμε τὸ τελευταῖο ἀπόσπασμα, γράφτηκε λίγες μέρες πρὶν φύγει ἀπὸ τὴν ἐπίγεια ζωὴ, γιὰ ἕναν ἄλλο καλύτερο κόσμο, ὅπως ὁ ἴδιος περιέμενε καὶ ζητοῦσε.

Μουσικὴ ἐπιχειρητικότητα.

Ἔνα πολὺ σημαντικό καὶ εὐχάριστο γεγονός, τὸ ὁποῖο γιὰ πρώτη φορὰ ἐπιχειρεῖται καὶ νομίζω ἀξίζει τὴν προσοχή μας, ἀνακοινώθηκε πρόσφατα: Ἡ καταγραφή σὲ 12 CD, ἐνὸς ἱστορικοῦ πανοράματος τῆς ἐλληνικῆς λόγιας μουσικῆς στοὺς δύο αἰῶνες ὑπαρξῆς τοῦ νέου ἐλληνικοῦ κράτους, μέσα ἀπὸ μιὰ ἀνθολογία ἔργων 40 περίπου σημαντικῶν Ἑλλήνων συνθετῶν - ἀπὸ τὸν συνθέτη τοῦ Ἐθνικοῦ μας Ὕμνου Νικόλαο Μάντζαρο ὡς τὸν Ἀλεξανδρινὸ Γιάννη Χρήστου καὶ τὸν Δημήτρη Δραγατάκη. Ἡ ἔκδοση αὐτῆς τῆς σειρᾶς τῶν CD, ποὺ θὰ τὰ ἔχουμε σύντομα στὰ χέρια μας, ἴσως καὶ τὸν Μάιο, εἶναι ἕνα ἐξαιρετικὰ λεπτὸ καὶ δύσκολο ἐγχείρημα, τὸ ὁποῖο πραγματοποιεῖται χάρις στὴν Πολιτιστικὴ Ὀλυμπιάδα (Π. Ο.), ποὺ

τὸ υιοθέτησε, καὶ στὴν *Ἔνωση Ἑλλήνων Μουσουργῶν* (Ε. Ε. Μ.), ποὺ τὸ πρότεινε στὴν Π. Ο. καὶ ἀνέλαβε νὰ τὸ φέρει εἰς πέρας.

«Ἡ Ε. Ε. Μ. θέλησε νὰ γίνεῖ κάτι ὥστε νὰ δοθεῖ ἡ εὐκαιρία στοὺς Ἕλληνες ν' ἀκούσουν μερικὰ ἔργα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ συνέθεσαν σημαντικοὶ δημιουργοὶ μέσα στὸν 19ο καὶ τὸν 20ο αἰῶνα», λέει ὁ πρόεδρος τῆς Ε. Ε. Μ., διακεκριμένος συνθέτης Θόδωρος Ἀντωνίου. Καὶ συνεχίζει λέγοντας «Σήμερα ἔχουμε φτάσει πιά στὸ σημεῖο ὅταν λέμε *ἐλληνικὴ μουσικὴ* νὰ ἐννοοῦμε *τραγουδι*. Ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι. Ὑπάρχει κι ἕνα ἄλλο, μεγάλο καὶ σημαντικό μέρος τῆς ἐλληνικῆς μουσικῆς ποὺ ἀγνοεῖται συστηματικὰ 200 χρόνια τώρα. Κι ἔπρεπε νὰ ἔχει γίνεῖ πρὶν ἀπὸ 50 χρόνια αὐτὸ ποὺ γίνεται τώρα, μὲ τὴ βοήθεια τῆς Π. Ο.».

Τὰ 12 CD ποὺ περιλαμβάνει ἡ σειρά καὶ τὸ περιεχόμενο καθενὸς εἶναι ἐν συντομία τὰ ἑξῆς:

1ο CD: *Ἑπτανήσιοι συνθέτες.*

2ο CD: *Συμφωνικὰ ἔργα τῆς «Ἐθνικῆς Σχολῆς».*

3ο, 4ο καὶ 5ο CD: *Συμφωνικὰ ἔργα ἐλλήνων συνθετῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνα.*

6ο CD: *Ἔργα γιὰ ὀρχήστρα ἐγχόρδων.*

7ο καὶ 8ο CD: *Μουσικὴ δωματίου I καὶ II.*

9ο καὶ 10ο CD: *Ἡ ὄπερα τοῦ Καλομοίρη «Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος».*

11ο CD: *Χορωδιακὰ ἔργα.*

12ο CD: *Ἔργα γιὰ πιάνο καὶ φωνή.*

Τὰ 12 CD αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς ἔκδοσης θὰ διατίθενται σὲ κασετίνα ὅλα μαζί, ἀλλὰ καὶ χωριστὰ τὸ καθένα.

Α. Γ.

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαῖον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τὴν 1ην ἐκάστου μηνός. Ἰδιοκτήτης: «Χριστιανικὴ Ἐνωσις Ἀκτίνες», ὁδὸς Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι, Τηλ. 3235-023. Ἐκδότης καὶ Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Γιατρίδης, Παρθενῶνος 26, 117 42 Ἀθήναι. Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Θεόδωρος Γ. Δούρος, Ἰπποκράτους 189, 114 72 Ἀθήναι. Τιμὴ τεύχους € 0,90. Ἐτησίαι συνδρομῆ, ἐσωτερικοῦ € 9, ἐξωτερικοῦ 30 \$ U.S.A. Ἡ διευθύνσις ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ δημοσιεύῃ ἢ νὰ συντέμνῃ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς οἰονόηποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιεύόμενα ἢ μὴ, δὲν ἐπιστρέφονται. Αναγγελία ἐντύπων ἐν γένει καὶ διδλοκρισία δὲν δημοσιεύονται.

Τόπος ἐκδόσεως Ἀθήναι, Μάιος 2003

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΩΝ
ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ «Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ»

55
ΧΡΟΝΙΑ
ΣΤΟ ΚΕΛΛΙ ΤΗΣ
ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗΣ

Ἐπιμέλεια: Ἀναστασίας Α. Παπακωνσταντίνου - Μαλάμη

Πρόλογος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστοδούλου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
«Ἡ ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Ἐκδόσεις «Ἡ Δαμασκός»
Καρότυπη 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210 3221 283

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

Άπό τις εκδόσεις «Η Δαμασκός»

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ:

π. ΗΛΙΑ ΜΑΣΤΡΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΜΟΡΦΕΣ ΙΕΡΕΣ:

- **Η ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΕΝΟΣ ΑΓΙΟΥ**
Νικόλαος Μύρων της Λυκίας
- **ΑΦΥΠΝΙΣΤΗΣ ΣΤΟΝ ΜΩΡΙΑ**
Ίγνάτιος Λαμπρόπουλος
- **Ο ΧΡΙΣΤΟΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ**
Άλέξανδρος Γκιάλας (Γ. Βερίτης)

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ
Πρωτοπρεσβυτέρου
Καθηγητού Πανεπιστημίου
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Θεολογία - Ίστορία - Παιδεία

*

**ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ**

Έκδόσεις «Η Δαμασκός»
Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210 32 21 283